N°. 6. Donderdag 9 Februari 1922. [illegible]ste Jaargang.
Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Voor de Suriname-film.

De volgende bijdragen:

De Vereeniging „Oost en West"	ƒ 100.—
De heer W. J. C. S., Scheveningen	„ 10.—
„ „ Dr. H. D. B., Den Haag	„ 5.—
„ „ W. H. A. v. R., Den Haag	„ 2.50

Wie volgt?

Bezoekt de Theesalon van „Boeatan".

De inrichtingen hier ter stede „to have his tea" zijn vele. Met en zonder strijkje. Boeatan in de Heulstraat is er eene van; er wordt daar wel geen muziek gemaakt, maar wel uitmuntende thee geschonken. En goedkoop, ƒ 0.20 per kop. Men kan zich die thee ook aanschaffen à ƒ 0.65, ƒ 0.80 en ƒ 1.— per half pond. Bovendien is dagelijks verkrijgbaar „versche Spekkoek". Bezoekt de theesalon van Boeatan en ge zult, daarvan houden we ons overtuigd, ook uwe vrienden en kennissen daartoe aanbevelen.

Uit de Oude Doos.

(*Vervolg*).

Zoodra, na den korten veldtocht van het jaar 1811, de Britsche vlag met het kruis van St. George van het Bataviasche stadhuis woei, werd Engelsch de officieele taal in de voormalige Fransche- en *ci-devant* Nederlandsche kolonie. En een uitvloeisel daarvan was, dat de *Bataviasche Koloniale Courant* werd omgedoopt in *Java Government Gazette*.

Nog op den 2en Augustus van dat jaar kwam de eerste in de Landsdrukkerij van de pers, zonder

dat eenig bericht daarin den lezer kon doen vermoeden, dat de zaak op 't afloopen stond. De alarmtrom werd niet geroerd, het afscheid niet voorbereid, ofschoon de sluiting toen over een paar dagen volgen zou. Als gewoonlijk werden bekende en onbekende debiteuren en crediteuren opgeroepen van overleden, of ook van vertrekkende personen, en onder de laatsten trof men mede den naam aan van den afgetreden landvoogd mr. Herman Willem Daendels, ofschoon die toen reeds „zeilende" was. Als altijd verschenen er advertentiën van neringdoenden, waarbij in denzelfden adem werden opgenoemd: penneschachten, wagentrijp, muizenvallen, spermaceti-kaarsen, spaansch groen, enz. Ook manufacturen, waarvan de namen ons vreemd geworden zijn, laat staan de stoffen zelve: malmals, palmposen, iseries, patkolen, gerrassen, enz. Echo's

van eenzelfde reclame als de hedendaagsche vonden in het blad een klankbord — koopt, menschen, koopt! Macao'sche stroohoeden, Chineesche kammen, Bengaalsche seroeten (sigaretten), Mazulipatuamsche snuif, maderawijn in kwart pijpen, plaatijzer bij de pikol, azijn in bottels, rijst bij de heele en halve kojang, smeer- en waskaarsen, spaansche zeep en glazen ruiten.

Voorts advertenties over de slavenmarkt. Zwarte heidenen in soorten, mannetjes en wijfjes; grootste voorraad verkrijgbaar bij den cipier der burgerboeien. Er kwam daar, mocht men de courant gelooven, puike waar op den afslag, 't zij dat het een „compleete lijfjongen" gold, die ook kappen, scheren en kousen breien kon, of een „harpspeelder" met den geusurpeerden naam van Orpheus. De Eurydices waren er gemeenlijk bij, geafficheerd als gezonde en werkbare negermeiden, nog niet aftands geworden, ten minste wanneer ze uit landen kwamen waar het tandenvijlen in zwang was. Bij sommigen werd aangeteekend: jongkraams, niet anders dan alsof men op eene veiling van kanarievogels de aandacht zou vestigen op het getal der excellente broedpoppen.

Eene uitzondering, ook voor dien tijd, was eene bekendmaking van curatoren in zekeren boedel, dat in de Stadsherberg te Semarang aan den meestbiedende verkocht zou worden een aan dien boedel in Holland toegevallen erfdeel, groot ongeveer *f* 30.000 en berustende te Utrecht onder de familie van den overledene, zullende de opveiling geschieden in portien van *f* 1000 Ned. Ct. ieder, waarvoor de noodige wissels zullen worden verleend, te betalen in contante zilveren muntspeciën. Onder de annonces van landerijen in die laatste nummers van de *Bat. Kol. Cour.* werden mede aangetroffen de voorwaarden van verkoop van perceelen in Krawang; daaronder de singuliere bepaling, „dat koopers, in wier landen vuursteenen gevonden worden, die alleen aan het gouvernement mogen leveren, op straffe als bij de wet tegen het ter sluik verkoopen van buskruid bedreigd."

Aldus droeg de courant nog hare gewone papieren physionomie, terwijl toch het einde reeds daar was. Alles scheen rustig in dit kleine Rome — en Hannibal-Raffles stond voor de poorten. Twee dagen na dit nummer van 2 Aug. 1811 zeilde de vloot van lord Minto de reede van Batavia op en vier dagen later was de stad in zijn bezit.

Te midden van de algemeene verwarring, voortvloeiend uit den aanval der Engelschen, lang voorzien en toch nog onverwacht, bestond er voor het schrijven en drukken eener officieele courant geen gelegenheid meer. De heele regeeringsmachine was onklaar geworden, het leger na den val van Meester Cornelis op de vlucht, de gouverneur-generaal welhaast een krijgsgevangene. Met stille trom en zonder autorisatie nam de *Bat. Kol. Cour.* een einde. En de regeering had juist zulke goede voornemens gehad tot verheerlijking van het Fransche *régime* in den persoon van den Franschen keizer. Het was den gouverneur-generaal (Janssens) niet onbekend, dat vele notabelen de kolonie met leede oogen van Nederlandsch Fransch hadden zien worden en de komst der Engelschen tegemoet zagen als het minste van twee kwaden. Na de bekommerlijke toestanden uit de laatste dagen der O.-I. Compagnie en de administratieve verwarring, na het harde meesterschap van Daendels, dien sommigen wel voor een kolonialen *fou furieux* wilden doen doorgaan, waren zeer velen in den lande geneigd de Engelschen als verlossers in te halen — en Janssens wist het. In zijne geheime missives aan de regeering te Parijs kwam hij met soldateske vrijmoedigheid er voor uit, „dat ontevredenheid en wanhoop ten toppunt waren gestegen en dat de Europeanen de Kolonie in handen van den vijand wenschten te zien, opdat een bestuur, dat allen verbittert, een einde zou nemen."

Bij een zoo weerstrevigen geest en lettende op de teekenen des tijds meende hij, toen de verjaardag des keizers naderde, dat het geraden was om de vertooning maar met bekwamen spoed en behoorlijke voorbereiding op touw te zetten, of ze mocht eens falikant uitkomen. Van den wijsgeer Pythagoras ging het verhaal dat hij zijne leerlingen, alvorens hen te onderrichten in de verhevene leerstukken der philosophie, stichtelijke liederen liet zingen, ten einde hen voor zulk onderwijs in de vereischte stemming te brengen. Volgens dat beginsel floot ook de regeering te Batavia der goê gemeente een wijsje voor. Keizer Napoleon's verjaardag viel op 15 Aug., maar reeds drie weken van te voren werd in de *Bat. Kol. Cour.* de demonstratie voorbereid. In het nummer van 22 Juli 1811 deed de landvoogd eene bekendmaking afdrukken, gericht tot de civiele en militaire autoriteiten, de in- en opgezetenen van Groot Java, waarin zinsneden voorkwamen als deze:

„Het mag Zijner Majesteits onderdanen in deze kolonie voor de eerste maal gebeuren ook dit groote feest mee te vieren. Wij leven in bedrukte en kommervolle tijden; dan, na geleden te hebben wordt voorspoed het best gevoeld. Blijft voorspoed onafgewisseld voortduren, zoo is het bijna geene genieting meer; dit was lang het geval onzer voorouderen. Dit land behouden, den adelaar ongeschonden bewaard te hebben, zal deze kolonie de gunst van onzen Souverein geheel doen verwerven. Nimmer heeft de wereld een vorst gehad, die grootscher beloonde, die milder zijne weldaden uitstortte; dan ook, Hij onttrekt zijne weldadige hand aan hen, die zich onwaardig toonen zijne onderdanen genoemd te worden."

Dat waren de vrienden der Engelschen, de adspirant-landverraders, wilde Z.Exc. zeggen. Onder de vorige regeering waren met zulke Anglomanen wel eens korte metten gemaakt. Gelijk men bij den dood van Cornelis Speelman in de gevangenissen van het Kasteel een honderdtal personen vond, van wier vergrijpen de achtbare Raad van Justitie niets afwist, maar die daar zaten als „politique gevangenen van den Generaal," zoo werden ook na Daendels' vertrek een aantal burgers verlost, welke hij als „suspekten" in arrest naar het binnenland had gezonden. 't Waren enkelen uit velen, en die velen werden gewis in de officieele bekendmaking bedoeld. 't Was een patriottisch snuifje aangemengd met gelegenheids-filosofie, 't welk hier der burgerij werd aangeboden, maar de troost omtrent het derven van dien voorspoed was bijster schraal. Vermoedelijk had men toch liever dien „onafgewisselden voortduur van voorspoed" gehad, die bijna geen genieting meer mocht heeten, dan het andere uiterste: den onafgewisselden rampspoed der laatste jaren.

„Napoleon heeft geen andere gunstelingen dan braven" — heette het verder. „Laat ook de inlander van de vreugdebedrijven niet uitgesloten worden; dat men hem wel beduide welke deze dag is. Eerbied voor zijne meerderen is hem aangeboren en hoezeer zal hij niet van dat gevoel doordrongen worden, zoo men hem den grooten keizer wel doet kennen."

En nog een turfmand vol van dat geziegezaag! — zou Betje Wolff hier gezegd hebben.

Hetzelfde staatsstuk gelastte verder het houden van een openbaren bededag in de kerken, pavoiseeren met vlag en wimpel van de schepen ter reede, paradeeren der garnizoenen, versiering der openbare gebouwen met de Fransche tricolore en den adelaar met de keizerlijke kroon, die evenwel ook door een gekroonde N. vervangen mocht worden; voorts officieele receptie en complimenteering, terwijl het in 't algemeen aan alle eerste ambtenaren en ingezetenen werd overgelaten „om dezen heugelijken dag naar eens ieders verkiezing verder te celebreeren".

„Die Botschaft hör' ich wohl, allein mir fehlt der Glauben", kunnen met Goethe's woorden de Bataviasche kommiezen gemompeld hebben, die wisten wat de gouverneur-generaal in zijne geheime missives naar Parijs had geschreven omtrent de ware stemming in de kolonie. Zij wisten wat al die wierook voor den keizer beteekende, en die lofspraak waaronder eene alledaagsche bescheidenheid bezweken zou zijn. „Allemaal wind en 'n E...

gelsche *notting!*" — zou in later dagen Multatuli's pakhuisknecht er van gezegd hebben.

Het feestprogramma was weidsch genoeg opgezet; alleen illuminatie kwam daarop niet voor. Daarvoor was de olie te duur en ook te schaarsch. Toen onder Daendels de verjaardag van koning Lodewijk Napoleon gevierd zou worden, was 't de victualie geweest waaraan het mangelde. Op rijst en klapperwater kon een burger bezwaarlijk aan 't „blaken" gaan. Ditmaal was er geen olie in de lamp. De proclamatie legde daarvan deze getuigenis af:

„Den gouverneur-generaal zoude eene algemeene illuminatie op Napoleonsdag bijzonder gevallig zijn; dan, daar hij heeft laten onderzoeken welken invloed zulks op den prijs van de olie zoude hebben, is het hem gebleken dat de verlichting van den tuin, waar hij zijn verblijf houdt, alleen reeds de prijzen van deze behoefte van eerste noodzakelijkheid heeft doen stijgen, en dat eene algemeene illuminatie dezelve tot eene buitensporige duurte zou brengen, en voor de niet gegoede gemeente onverkrijgbaar doen worden. Zoo wil de gouverneur-generaal, dat het in dezen bij de goede intentie blijve."

Derhalve, geen lampions en vetpotjes; en voor de kongsies, welke de oliemarkt beheerschten, welke zich op een levendige vraag naar klapper-, djarak- en andere oliën reeds gespitst hadden, was dit besluit van Z.Exc. een klontje uit de pap.

Bekendmakingen als deze hielpen de laatste nummers vullen van de *Bat. Kol. Cour.*, toen reeds de doodsklok luidde voor de Hollandsche heerschappij op Java. Er zou daar geen Napoleonsfeest gevierd worden, met „goede intentiën" in plaats van illuminatiepitjes. Maar wel een Georgesfeest. Want op 4 Juni 1812 viel de verjaardag in van George III, koning van Engeland, en daar de kolonie inmiddels Engelsch geworden was, werden de voorschriften omtrent de viering van dien dag in een Engelsch dagblad afgekondigd.

(Wordt vervolgd).

Jaarverslag

Van de Studie-Commissie der Vereen. „Oost en West", over het jaar 1921.

—o—

In den loop van 1921 had de Commissie het verlies te betreuren van een harer leden, den heer A. N. J. Fabius, die, in Februari zijn ontslag wegens ziekte genomen hebbende, in Juni d.a.v. overleed. Bij zijne teraarde bestelling herdacht onze voorzitter de verdiensten van den overledene, die verscheidene jaren lid onzer commissie geweest was. De heer Dr. H. D. Tjeenk Willink vertrok in het najaar naar Indië en kon daardoor de beide laatste vergaderingen op 10 September en 15 November niet bijwonen. Ook de heer Ir. J. Th. Gerlings vertrok derwaarts terwijl ambtsbezigheden den heer Mr. Dr. A. M. Joekes naar Genève riepen, tengevolge waarvan deze beide heeren op de vergadering van laatstgenoemden datum afwezig waren. Overigens onderging de commissie in haar samenstelling geen verandering, zoodat zij aan het einde van dit jaar bestond uit de navolgende leden:

G. J. Oudemans, voorzitter, Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, ondervoorzitter, F. H. A. van der Brugh, secretaris. Voorts: Mevr. E. van Deventer—Maas, Mr. J. H. Abendanon, Prof. Mr. D. van Blom, C. W. Th. baron van Boetselaer van Dubbeldam, Prof. J. C. van Eerde, Ir. J. Th. Gerlings, Prof. Ir. J. Haringhuizen, Prof. Dr. G. A. J. Hazeu, Mr. Dr. A. M. Joekes, W. C. Ketelaar, Ir. H. H. van Kol, Dr. H. F. Lumentut, Dr. H. D. Tjeenk Willink en Dr. C. J. Vinkesteijn. De heeren Gerlings, Joekes en Ketelaar, vertegenwoordigers in het Centraal Comité voor de opleiding van Indische jongelieden in Nederland, onderscheidenlijk van de Tjandistichting, het Max Havelaarfonds en de Nederlandsch-Indische Onderwijs- en Studiekas, waren als zoodanig lid dezer commissie. De heeren J. C. Hietink en B. J. Visscher bleven ook in het verslagjaar onze gedelegeerden.

Vergaderingen hadden plaats op 12 Februari, 21 Mei, 10 September en 15 November. Die van 21 Mei werd bijgewoond door den heer H. M. van Haeften als belangstellend lid der in Indië te vorigen jare opgerichte Indische Voorlichtingscommissie, terwijl alle deze bijeenkomsten met uitzondering van die van 10 September j.l. werden bezocht door Mr. W. Sonneveld, voorzitter der vereeniging „Oost en West".

Wat de werkzaamheden der commissie betreft, ook aan het einde van dit jaar kan zij op een vruchtbaren arbeid terugzien. Velerlei vraagstukken op het gebied van studie en opvoeding werden uitvoerig behandeld en konden tot concrete voorstellen leiden.

Zoo werd aan den Minister van Landbouw een verzoekschrift ingediend, om de 4e alinea van artikel 49 van de wet, regelende het Hooger Veeartsenijkundig Onderwijs, te wijzigen, waarbij bepaald is, dat men 2½ jaar aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht de genees- en heelkundige behandeling van zieke dieren moet gevolgd hebben, alvorens het laatste veeartsenijkundig examen te kunnen afleggen en werd aan den Minister van Koloniën en den Senaat van de Veeartsenijkundige Hoogeschool in Utrecht verzocht, adhaesie daaraan te betuigen, waaraan, naar wij meenen te weten, door beiden voldaan is. De wijziging dier alinea kwam de studie-commissie noodzakelijk voor, omdat zij een beletsel was voor Indische veeartsen, die een jarenlange practijk in Indië gehad hebben, om, als zij daarvoor reeds geheel gereed waren, bedoeld eindexamen af te leggen.

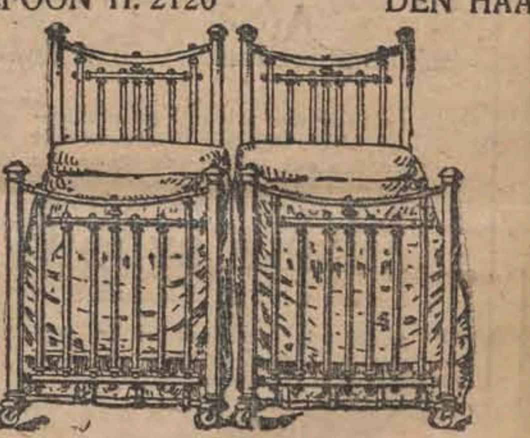
Verder werd de positie van de Indische rechtskundigen (abituriënten van de Indische rechtschool), die op het oogenblik in Leiden voor den meesters- en doctorstitel studeeren, besproken. Vóórdat echter daadwerkelijk opgetreden kon worden, bleek dat het college van professoren van de vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte reeds concrete voorstellen tot regeling dier positie ingediend had, terwijl ook ons lid, de heer van Kol, de zaak in de Eerste Kamer door het stellen van vragen aanhangig had gemaakt.

Van de gebeurtenissen, die in het verslagjaar voorvielen, zij allereerst vermeld de totstandkoming met milden steun der Regeering van het Tehuis voor Indische Studenten, dat den 15en Maart j.l. in tegenwoordigheid van autoriteiten en genoodigden op eenigszins plechtige wijze werd geopend. Ging hiermede een door velen reeds lang gekoesterde wensch in vervulling, zij mag eene bekroning heeten op het werk van die, hetzij uithoofde hunner positie of werkkring, hetzij door hunne belangstelling in de aangelegenheden der studeerende Indische jongelingschap, als van zelf aangewezen zijn om alles wat op dit gebied kan en behoort te worden gedaan, in den kring hunner bemoeiingen te betrekken.

Dank zij den ijver en de toewijding van eene daartoe benoemde commissie, bestaande uit de dames van Deventer en Raedt van Oldenbarnevelt en den heer Hietink, directeur van het Tehuis, geschiedde de inrichting en wat daartoe behoort met loffelijken spoed en was het Tehuis spoedig geheel gereed voor zijne bestemming. Aanvankelijk was het bezoek gering, maar naarmate het Tehuis grootere bekendheid kreeg, steeg het aantal bezoekers en logé's in die mate, dat thans geconstateerd kan worden, dat het Tehuis in een groote behoefte voorziet.

In de Commissie van Beheer van het Tehuis kwamen geen wijzigingen, zoodat zij nog bestaat uit: de heeren A. W. F. Idenburg, Oud-Gouverneur-Generaal van N.-I., eere-voorzitter en Ir. J. Th. Gerlings, voorzitter; verder de dames E. van Deventer-Maas en D. E. Raedt van Oldenbarnevelt-van Maarseveen en de heeren Mr. J. H. Abendanon, Mr. W.Sonneveld en Dr. C. J. Vinkesteijn, terwijl de directeur van het Tehuis als secretaris fungeert. De heer G. J. Oudemans, raadsheer voor studeerenden aan het Ministerie van Koloniën, werd door

den Minister tot Regeeringscommissaris aangewezen.

Als een ander voornaam punt in dit verslag behoort te worden aangemerkt de oprichting van een Steunfonds voor West-Indische Studeerenden. De voorzitter dezer commissie besloot midden October pogingen in het werk te stellen om dit denkbeeld, dat reeds eenige jaren gesluimerd had, te verwezenlijken en wendde zich daartoe tot den voorzitter der West-Indische commissie, den heer W. J. Cohen Stuart, die aanstonds tot samenwerking bereid bleek te zijn. Dientengevolge werd op 29 October eene vergadering der West-Indische commissie, aangevuld met enkele daartoe uitgenoodigde autoriteiten, belegd. Op die vergadering leidde de heer Oudemans het onderwerp in ,dat tot gedachtenwisseling aanleiding gaf, met het resultaat, dat dank zij de door den voorzitter van „Oost en West" op een gunstig oogenblik toegezegde steunverleening, de oprichting van het fonds in beginsel verzekerd was en nog staande deze zitting eene sub-commissie benoemd werd, om de statuten te ontwerpen.

Melding dient nog gemaakt te worden, dat de commissie stappen gedaan heeft om te geraken tot een behoorlijk geldelijken waarborg ten aanzien van ouders en voogden in Indië, die hunne kinderen of pupillen herwaarts zenden, om hunne studie aan te vangen of te voltooien en dat het Centraal Comité, hierboven reeds gemeld, aan de studiecommissie twee pupillen toewees, een jongmensch dat de lessen der Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer volgt en een dame, die zich hier voor het conservatorium voor muziek verder bekwaamt; beiden worden financieel gesteund door de Studiebank te Weltevreden en geven alle reden tot tevredenheid.

Ten slotte zij een woord van hulde gebracht aan de beide gedelegeerden dezer commissie, de heeren Hietink en Visscher, die, ook blijkens hunne op elke vergadering uitgebrachte waardevolle verslagen, met onverdroten ijver voortgaan de studeerende jeugd uit Indië, die daaraan behoefte heeft, in alle opzichten te steunen en van raad te dienen.

Den Haag, 10 Januari 1922.

De Voorzitter,
G. J. OUDEMANS.
De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De landsdienaren.

Aan de repliek van den heer Muurling; den algemeen regeeringsgemachtigde in den Volksraad, ontleenen we o.m. (*Sum. Post* 7 Dec.):

Uit de rede van den heer Den Hollander zou spr. de gevolgtrekking maken, dat de heer Den Hollander de grootte van die goede kern van landsdienaren kleiner schat dan de regeering meent te mogen doen. De regeering is overtuigd, dat het gros der ambtenaren wel degelijk gevoelt en begrijpt, dat er gewerkt moet worden, en dit dan ook doet. En zij acht het een groote onbillijkheid tegenover de talrijke noeste werkers in 's lands dienst begaan, indien in een deel der pers een voorstelling wordt gegeven alsof de landsdienaren zijn plichtvergeten luiaards en tijdvermorsers. Natuurlijk zijn er in 's lands dienst ook zwarte schapen, te talrijker, naarmate die dienst uitgebreider is, maar de regeering acht zich aan hare dienaren verplicht, openlijk stelling te nemen tegen pogingen, de uitzonderingen als regel voor te stellen en het te doen voorkomen, alsof plichtsverzuim in plaats van plichtsbetrachting regel is.

De tegenstelling, die wordt gemaakt tusschen den zwoegenden particulier en den luierenden ambtenaar, is onjuist en is een gevaar, want zij vormt een deel van een systeem om te trachten, alles wat het Gouvernement onderneemt, in discrediet te brengen.

(V e r s c h e i d e n e s t e m m e n: Zeer juist).

Tegen dergelijk pogen neemt de regeering met de meeste beslistheid stelling, en zij verwacht daarbij den heer Den Hollander en zijn fractie aan haar zijde te vinden.

Terecht heeft de heer D. H. als geneesmiddel aangewezen soberder inrichting van den staatsdienst bij intensiever arbeid. De arbeidsmethode dient verbeterd dan wel vereenvoudigd; financieel-moeilijke tijden dwingen daartoe zoowel in 's lands dienst als in particuliere bedrijven, maar met dit te erkennen wordt geen smet aangewreven aan de landsdienaren, evenmin als aan den employé der particuliere bedrijven. Laat ons in plaats van tot onderlinge verdeeldheid tusschen twee groepen van ingezetenen te stoken, liever erkennen, dat dezelfde oorzaken dezelfde gevolgen hebben gehad, zoo in 's lands dienst als in het particuliere bedrijf, en dat thans dezelfde oorzaak wederom hetzelfde gevolg voor beiden heeft. De heer D. H. heeft er verder op gewezen, dat de staatsorganisatie, wat hij noemde de nimmer falende menschelijke factoren als persoonlijke verantwoordelijkheid, persoonlijke aansprakelijkheid, persoonlijk belang bij het welslagen van eigen werk, veel te strak reglementeert.

Dit is niet te ontkennen, maar het is moeilijk daarin wijziging ten goede te brengen. De regeling van den rechtstoestand der ambtenaren bijv., evenals het nieuwe bezoldigingsstelsel, zullen meerdere rechten geven ook aan de middelmaat en wie daar beneden staat.

Dit is te betreuren, maar het alternatief opent de deur wijd voor willekeur. Het is ook de wensch der Regeering om energie en toewijding te bevorderen en aan te kweeken.

Indien de particuliere ondernemingen in steeds toenemende mate zouden voortgaan, bekwame ambtenaren aan 's lands dienst door het bieden van oneindig veel betere financieele voorwaarden te onttrekken, zou het niet onmogelijk zijn, dat eenmaal tot het toekennen van tantièmes zal moeten worden overgegaan. Het is bekend, dat de heer Albarda bij de behandeling van het Djambiontwerp bereid bleek, ingeval van staatsexploitatie, aan den leider daarvan tantièmes toe te kennen van dusdanigen omvang, dat aanbiedingen van de particuliere industrie geen vat zouden hebben.

Over de

Winstaandeelkassen

zeide de heer M u u r l i n g o.m.: De Regeering is overtuigd, dat geen kapitaal zich zal terugtrekken, noch aan Indië zal worden onthouden, op grond van de winstaandeelkassen. Men weet, dat die allerminst bezwarend kunnen zijn.

Het spreekt vanzelf, dat de formeele en materieele bezwaren, die tegen de winstaandeelkassen zijn aangevoerd, worden overwogen; de Regeering heeft de belanghebbenden in de gelegenheid gesteld hun bezwaren mede te deelen, ten einde de zaak met den meesten ernst te kunnen behandelen. De aangelegenheid wordt nu verder bestudeerd en bewerkt. Men vergete niet, dat het hier niet geldt een nieuw denkbeeld, maar een denkbeeld, reeds in 1919, zij het dan ook in eenigszins anderen vorm, door den huidigen landvoogd in de Tweede Kamer ter sprake gebracht, toen door den minister Idenburg met sympathie begroet en later, toen het verder in de Kamer ter sprake werd gebracht, ook door den minister De Graaff gunstig werd beoordeeld.

De nieuw opgerichte ondernemersraad heeft voor de Regeering hoegenaamd geen bezwaar; integendeel, het is verstandig, dat de ondernemers in moeilijke tijden zich vereenigen om gezamenlijk hunne belangen te bespreken en te behandelen, mits, en de Regeering hoopt en vertrouwt, dat dit het geval zal zijn, de ondernemers daarbij het al-

gemeen belang en de belangen hunner werknemers niet vergeten en streven naar goede samenwerking tusschen kapitaal en arbeid.

Lord Northcliff op Java.

Bij zijn bezoek aan Java sprak de Britsche krantenkoning over verschillende onderwerpen met den heer Bekker (*Aneta*), terwijl zij van Priok naar Weltevreden reden. In de *Deli Crt.* van 12 Dec. lezen wij hiervan o.m.:

„Hebben jullie hier ook Japansche fotografen, barbiers en ladies? Ja, weest voorzichtig. Gevaarlijke kerels, niet te vertrouwen. Weet u, dat die Japanners nog steeds erg oorlogs- en hebzuchtig zijn? Ja, de koloniën van de Dutchmen vinden zij nog altijd verdraaid mooi. Maar ze zullen wel oppassen; Engeland en Amerika houden een wakend oog in het zeil.

Dat komt vandaag of morgen toch tot een oorlog tusschen Amerika en Engeland aan den eenen en Japan aan den anderen kant, tenminste, als Japan niet tijdig inbindt, waarop m.i. echter veel kans bestaat. Mijn Japansche courantenvrienden hebben mij verteld, toen wij zoo over de conferentie te Washington spraken, dat Japan nu wel erg prat gaat op zijn vloot, op Shantoeng en Hankow, enz., maar dat de Japansche oorlogspartij beslist geneigd zou zijn om alles te laten varen, zelfs de vloot, behalve Manchoerije. De rest, daar geven ze niets om. Hun vloot? Het Japansche volk haat die vloot, waarvoor het krom moet liggen en zware belastingen moet betalen. Een gewone hoed, die in Londen een pond sterling kost, daar betaal je in Japan ruim vier pond voor; allemaal een gevolg van de hooge invoerrechten, ten behoeve van de vloot. De Japanner in doorsnee moet niets van al dat wapengekletter hebben, maar men mag, men kan er zich niet uiten. De kranten staan alle onder de strengst mogelijke censuur, het publiek savoureert slechts gecensureerde artikelen en berichten. De oorlogspartij heeft nog teveel de overhand, maar dat zal wel minderen."

De heer Bekker (*Aneta*) wees Northcliff op het *Aneta*-telegram van den vorigen dag, meldende, dat volgens officieele personen de Japansche Regeering Kato zou hebben geïnstrueerd voet bij stuk te houden, wat betreft het percentage van 70 pCt., welke gevolgen zulks ook moge hebben.

„Grootspraak, allemaal bluf. Het Japansche volk staat er heusch niet achter. Het Japansche volk voelt niets voor een verlenging van het Engelsch-Japansche verbond, werkelijk niet. En hoe is de positie van de pers hier? Zijn hier veel dagbladen en hebben zij veel invloed?"

Volgde een uiteenzetting, met zeer veel belangstelling aangehoord. Het verbaasde hem zeer te vernemen, hoe uitgebreid en invloedrijk de pers in Indië is. De diverse oplagen waren even zoovele openbaringen voor hem, waar volgens hem de „North China Daily News", het grootste in het Engelsch geredigeerde blad van het Verre Oosten. een circulatie heeft van 5500 exemplaren per dag. Door Batavia en Weltevreden rijdend, vervolgde lord N.:

„Wat een schitterende stad, hoe prachtig is alles gesitueerd, hoe pituresk is de Chineesche wijk, die oud-Hollandsche woningen, die je zoo levendig doen terugdenken aan good, old Holland. Hoe zindelijk is Weltevreden, de straten zijn even netjes en zindelijk als in Den Haag; wat zonde en jammer, dat in Europa en elders zoo weinig bekend is omtrent deze streken. Zelfs jelui ei[illegible] Holland weet bitter weinig af van deze prachtige eilanden."

Nog even bij het heilig kanon gestopt en het Inlandsche Volksraadslid Djajadiningrat aangewezen, die passeerde, waaruit met een „Hm" de volgende vraag voortkwam: „Hoe staat het met den Inlandschen volksgeest in Indie? Drang naar zelfstandigheid? Begrijpelijk, maar laat de Hollanders de baas blijven. Geef den Inlanders niet te veel scholen en onderwijs; daar hebben jelui later spijt van. In de Philippijnen deed men hetzelfde en nu zit men met de gebakken peren."

Het Hertogspark werd doorgereden, langs het Volksraadsgebouw. „O, is dat het gebouw van de Peoples-Council? Gelukkig niet zoo'n groot en massaal gebouw. Hoe grooter het gebouw van jelui Volksraad, hoe kleiner de macht van de Hollanders in deze Koloniën. Hoeveel leden telt de Volksraad? Veertig? Maar het meerendeel bestaat toch uit Hollanders, nietwaar? Juist, gelukkig maar."

Na een rit van anderhalf uur door de benedenstad en Weltevreden stopte de auto precies op tijd voor het Aneta-building.

„Jelui Hollanders behooren ook tot de punctueele menschen. Niet alle volkeren bezitten die deugd."

Kunst voor Indië.

Den 6en December herdacht Batavia het 100-jarig bestaan van zijn schouwburg. Aan den vooravond schreef mr. Thomas een belangwekkend hoofdartikel in het *Bat. Hbl.*, waarin hij o.a. zegt, dat de Regeering op stuitende wijze haar plicht jegens de Schoone Kunsten heeft verzaakt en blijft verzaken.

Het Indische kind is doorgaans met uitnemende stemmiddelen begaafd...... een zangschool ontbreekt hier.

Het Indische kind is doorgaans met groote muzikaliteit bedeeld...... een muziekschool ontbreekt hier.

Menig Indisch kind toont wezenlijke tooneelgaven te bezitten...... een tooneelschool ontbreekt hier.

Vele Indische kinderen geven blijk van bewonderenswaardige begaafdheid in het schilderen...... een schildersschool ontbreekt hier.

En zoo zouden wij kunnen voortgaan met te wijzen op de vele tekortkomingen der Regeering, die den weldadigen, milden, beschavenden invloed der Schoone Kunsten maar niet kan of wil inzien.

Wat dunkt u, Indo-Europeesch Verbond, zoudt gij u niet op de bres willen stellen voor de verdediging van dit goed recht van Indië? Het leven in Indië is zoo troosteloos dor, zoo ontmoedigend leeg, omdat de opbeurende, verkwikkende invloed der Schoone Kunsten, wij zouden haast zeggen: s t e l s e l m a t i g uit deze gewesten geweerd wordt. Ligt het niet op uwen weg, Indo-Europeesch Verbond, om al uwen invloed bij de Regeering aan te wenden tot verhooging van Indië's beschavingspeil door de Schoone Kunsten in Indië tot den hoogen rang te verheffen, welken zij in alle beschaafde landen innemen?

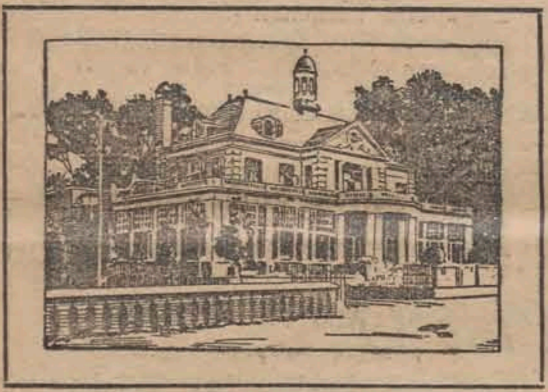
Indische trilbeelden.

Mr. Flindt, de operateur van de filmfabriek *Industria*, vertoonde in zijn woning te Bandoeng enkele nieuwe films.

De *Loc.* van 8 Dec. zegt hiervan o.a.: De zeer hoog gespannen verwachtingen zijn niet teleurgesteld. Er zijn menschen, die niet van *de* film houden, die het trilbeeld een akelig surrogaat van de werkelijkheid vinden, een genoegen voor de groote massa, die alleen gevoelig is voor grove prikkels. Schrijver is niet zoo fijnbesnaard. Zeker, de draken, welke Amerika bij massa-import levert, kunnen hem maar matig bekoren, maar hij kan soms genieten van een voortreffelijk geënscèneerde en goed gespeelde film en kan sterk onder den indruk komen van een mooie natuuropname.

Hij geeft toe, dat een warme, benauwde zaal, met een publiek, dat dikwijls op de meest ongepaste oogenblikken van instemming met of afkeuring van de handeling doet blijken, geen omgeving is om behagelijk te genieten. Maar juist daarom was de entourage in de ruime woning van den heer Flindt, zoo uitermate geschikt om rustig het mooie in je op te nemen. En schoon was het! Eerst de beklimming van den Merapi door dr. Kemmerling; het ruwe berglandschap, de krater, de glijdende lavablokken, die rookend naar beneden gleden, de verrukkelijke rustige vergezichten op de vlakte van Magelang en den Soembing.

Niet minder mooi, maar van gansch anderen aard, waren de opnamen van het bezoek van den Landvoogd aan het meer van Bagendit, de spelevaart op het sitoe, de volksspelen, het panorama van Lèlès. Toen kwam de begrafenis van den ver-

ongelukten vliegenier, kapitein van Houten en eindelijk een bezoek aan Makasser, de haven, het oude fort „Rotterdam", de kerk en den waterval van Maos. De viering van den 70en verjaardag van Bandoeng's burger Soesman verwekte een applaus „bij open doek".

De jaarbeursfilms, de motorwedstrijden, het bloemencorso, het bezoek van den Soesoehoenan van Solo, de volksspelen, het Bandoengsch straatleven waren buitengewoon goed; een gedeelte van de „Sangkoeriang"-film, n.l. de afdaling in den krater van den Tangkoeban Prahoe, door de heeren Jhr. Feith en Wormser had erg veel succes.

Waar de technische en artistieke verzorging van al deze films niets te wenschen overliet, twijfelt schr. niet, of de opvoering in de bioscopen op Java zal veel publiek trekken. Niemand zal de kennismaking met deze vruchten van eigen bodem betreuren.

De S. S. voelt het geducht.

Dat de malaise het bedrijf drukt, voelt wel geen maatschappij zóó, gelooft de *Ind. Crt.*, als de S.S. Het blad verneemt, dat er totaal geen nachttreinen meer loopen op de geheele lijn. Ruim 600 wagons — men sprak ons van getallen tusschen 500 en 1000 — staan leeg te wachten.

De toestand is als in 1914. En dat beteekent dus — wat toen normaal was — nù groot verlies.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Het Congres van de Centrale Sarikat Islam.

I.

Dit congres had plaats op den avond van 6 October 1921, ter hoofdplaats Soerabaya en werd bijgewoond door de vertegenwoordigers van 36 locale vereenigingen en ongeveer 1500 belangstellenden, waaronder vertegenwoordigers van verschillende vak- en politieke bonden en de besturen van verschillende vereenigingen.

De zaal was versierd in de zwarte en roode kleuren en op het podium waren tal van wajangpoppen geplaatst.

Hoewel de opening ten 9 ure 's avonds was aangekondigd, had zij eerst ten half 10 uur plaats.

De heer Pangestoe, voorzitter van het congrescomité, dankte alle aanwezigen voor hunne tegenwoordigheid, waarna herhaalde malen „Leve de Sarikat Islam" werd geroepen.

De heer Abdoelmoeis, onder-voorzitter van de Centrale Sarikat Islam, deelde daarna mede, dat, hoewel kameraad Tjokroaminoto afwezig was, zijn geest toch de vergadering beheerschte.

Een brief van den heer Tjokroaminoto werd voorgelezen, waarin hij te kennen gaf dat hij onschuldig was en dat hij hoopte dat de Inlandsche beweging geleidelijk in omvang en voorspoed zou toenemen.

Hij beval zijn gezin in de welwillendheid van het congres aan en eindigde zijn brief met een gedicht in de Javaansche taal.

Hierop volgde een applaus.

De heer Abdoelmoeis memoreerde vervolgens de verdiensten van den heer Tjokroaminoto met betrekking tot het behartigen van het Javaansche volksbelang en stelde vast, dat hij een der Inlanders was, die door zijne actie tot de Inlandsche politieke beweging aanleiding had gegeven.

Terwijl in Nederland een regen van Koninklijke onderscheidingen neerviel, werd Tjokroaminoto in Ned.-Indië in de gevangenis gezet.

Aangezien deze zich onschuldig voelde en niettemin gestraft werd, kon men van beide zijden verhoogde scherpzinnige actie constateeren.

Terwijl het portret van den heer Tjokroaminoto aan de vergadering werd getoond, gaf deze door luid geroep te kennen, dat zij versterking van de Inlandsche beweging door het congres goedkeurde en de samenkomst als geopend beschouwde, waarna de secretaris de namen noemde van de personen, die tegenwoordig waren als vertegenwoordigers van verschillende lichamen, waaronder de Revolutionnaire Vakvereeniging, de Ned.-Indische Partij, de Typografenbond, enz. enz.

De heer A. Salim leidde daarop de besprekingen in van de eedsaflegging, na ook eerst hulde gebracht te hebben aan de verdiensten van den heer Tjokroaminoto, op wien van bestuurswege voortdurend alle slagen vallen, ter zake van zijne inmenging in de bekende zaak van de Afd. B.

Hij wees in zijne rede er op, dat, evenals in de Iersche en Engelsch-Indische beweging, ook in Ned.-Indië de personen, die daarbij aan den weg timmeren, blootstaan aan veel kwaadsprekerij.

Dat schijnt nu eenmaal zoo te moeten zijn, doch, evenals elders, zal ook in Ned.-Indië, niettegenstaande zoovele belemmeringen, de Inlandsche beweging toch voortschrijden en tot haar recht komen.

Met betrekking tot de eedsaflegging merkte de spreker op, dat het Regeerings-Reglement van Ned.-Indië aan de ingezetenen het recht van vereeniging en vergadering toekent, doch de rechtspersoonlijkheid van de Sarikat Islam niet ververleent, wanneer in de statuten dier vereeniging sprake is van het afleggen van een eed.

Dit wordt door de vereeniging niet begrepen en wekt de gedachte op, dat de Regeering de Inlandsche beweging in hare actie tegenwerkt.

Terwijl aan de eene zijde een recht is verkregen, wordt aan de andere zijde het verkrijgen van de vrijheid tegengewerkt en de eedsaflegging daarvoor als middel gebruikt.

Spreker weet voor zich persoonlijk dan ook niet welke houding hij ten deze moet aannemen, hetzij ten opzichte van die afdeelingen, die als rechtspersoon zijn erkend en toch den eed in toepassing brengen, hetzij ten aanzien van die afdeelingen, die niet als rechtspersoon zijn erkend en hare belangen aan de locale afdeelingen hebben overgedragen.

De heer Abdoelmoeis is van meening, dat het beter is dat de Sarikat Islam eene bepaalde partij wordt, opdat men de leden van de locale vereenigingen, die niet als rechtspersoon zijn erkend, als broeders kan begroeten, ook al zijn zij geen lid van de Centrale Sarikat Islam, die wel de rechtspersoonlijkheid bezit.

De heer Semaoen beschouwde de kwestie van de eedsaflegging van zeer veel gewicht en achtte het nemen van eene beslissing in het hoogste belang der Inlandsche beweging, doch de Sarikat Islam mocht, in verband met de actie der tegenpartij, er terstond naar streven zich te herzien en te verbeteren, hetgeen blijkbaar ook het doel was van de aanwezige vertegenwoordigers der 36 locale en van de tientallen andere locale vereenigingen.

De bestaande tegenstellingen in de vereeniging konden dan worden opgelost, opdat men beter de bewegingsactie in Ned.-Indië en ook in het buitenland zou kunnen begrijpen.

In verband daarmede reisde de heer Darsono buitenslands in Engelsch-Indië, China, Japan en in Amerika, ten einde zich op de hoogte te stellen van den gang van zaken aldaar.

Dit was de reden, waarom hij ter vergadering niet tegenwoordig kon zijn.

De locale afdeeling te Semarang verlangde, dat men den eed zou handhaven en het maar zonder rechtspersoonlijkheid zou doen, terwijl iedere afdeeling zelfstandig kon beslissen.

(Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Shantungzaak

II (Slot.)

Toen door de Chineesche Regeering, op voorstel van den Chineeschen Inspecteur-Generaal der In- en Uitvoerrechten, aan de Japansche autoriteiten in overweging was gegeven om het douane-beheer van Shantung aan een deskundig Engelschman op te dragen, diende Japan onmiddellijk eene nota van protest in.

De terzake gevoerde correspondentie heeft er toe geleid, dat Japan zijn zin kreeg en dat een Japan-

ner met het hem toegevoegde stafpersoneel met de leiding van het douane-beheer werd belast.

Ten einde den mogelijk slechten indruk weg te nemen, die het gevolg kon zijn van deze regeling, haastte de Japansche autoriteit zich te publiceeren, dat de douane-inkomsten in het buitenland waren verpand en dat de opbrengst gedeeltelijk moest dienen ter afdoening van de Chineesche schuld, ter zake van dèn vroeger plaats gehad hebbenden Boxeropstand.

Dit kon geschieden, omdat, hoewel Kiaotsiao destijds Duitsch territoir was, het land toch in elk geval Chineesch eigendom was gebleven.

China ontving bij die regeling 30 pCt. van de ontvangen douane-inkomsten.

Het feit bestond dus, dat Japan in een Chineesch land het souvereine recht van belastingheffing uitoefende met Japansch en ander vreemd personeel, in strijd met de Chineesche wetten en waardoor de eenmaal verkregen rechten van het vroegere Chineesche douane-personeel werden aangetast.

Deze aangelegenheid met China is nog steeds niet opgelost.

Daarbij komt nog, dat de vreemde nationaliteiten in China door Japan meer en meer in den hoek worden gedrongen en verschillende gebieden voor hen gesloten worden gehouden, ook zelfs voor de Chineezen.

Dat China en het buitenland daarover ontstemd zijn en Amerika zeker niet het minst, spreekt van zelf.

Het is niet onmogelijk, zegt de schrijver, dat de Japansche regeering ook wel inziet, dat de door haar gevolgde politiek in Shantung den toets der critiek niet kan verdragen en bereid is water in haar wijn te doen, hetgeen allicht verklaart den inhoud van het telegram in de nieuwsbladen. waaruit zou blijken, dat:

1°. Japan bereid zou zijn zich uit geheel Shantung terug te trekken;

2°. dat Japan gezamenlijk met China de spoorwegen zou exploiteeren;

3°. dat de Japansche troepen zoowel uit Shantung als uit Tsingtao zouden worden teruggetrokken.

Wat door Japan met het tweede punt wordt bedoeld, is voor den schrijver niet duidelijk, ook in verband met het feit, dat het bekend is, dat de Japansche Regeering op uitbreiding van haar vloot aanstuurt, vermoedelijk met het doel, door afsluiting van de kust, ter geschikter tijd, invloed te blijven uitoefenen op den gang van zaken te land.

Is het levensbestaan voor de Chineezen in Ned.-Indië werkelijk zoo moeilijk?

In de „Oetoesan Melaijoe" van 27 October 1921 kan men het bericht lezen, dat in de daaraan voorafgaande week, op een Donderdagavond, in het hotel Slamat te Padang(?) een Chinees van den Kongphoerstam werd opgenomen, met name Sik Ling alias Gin Djie, die kennis gaf dat hij van Soerabaya kwam.

Hij begaf zich ter ruste in de kamer en toen de dienstdoende bediende op Zaterdagavond daaraanvolgende, na aan de deur geklopt te hebben, nog geen teeken van beweging hoorde, gaf hij van zijne ongerustheid kennis aan den hotelhouder, die de politie waarschuwde.

Deze opende met geweld de kamer en toen vond men het lijk van den hotelgast, uit wiens mond bloed vloeide.

Voorts trof de politie in de kamer aan een flesch azijnextract van Chineesch fabrikaat en een brief, in de Chineesche taal geschreven, waarvan de inhoud was, dat hij, wegens de moeilijke levensomstandigheden, met hulp van de azijn, een einde aan zijn leven had gemaakt.

Ook deelde hij daarin mede, dat hij in China naliet zijn gezin en zijne moeder.

Hij betreurde het uit zijn land naar Java te zijn getrokken, waar hij geen bord rijst kon verdienen.

Het Chineesch Onderwijs ter hoofdplaats Soerabaja.

De schoolcommisie van de Tjiong Hoa Hwe Kwan Vereeniging ter hoofdplaats Soerabaya heeft het, blijkens de mededeeling, voorkomende in de „Pewarta Soerabaya" van 21 September 1921, noodig geacht eene circulaire aan de Chineesche ouders ter plaatse te zenden, waarin zij, in het belang hunner kinderen, die de scholen der vereeniging bezoeken, worden opgewekt de in die circulaire gegeven wenken op te volgen, opdat het resultaat van het gegeven onderwijs zoo volkomen mogelijk zij.

In die circulaire zegt de commissie, dat het voor haar eene groote vreugde is te kunnen mededeelen, dat bij het begin van het schooljaar (Juli 1921), zoowel ten aanzien van het ondewijsgehalte als ten opzichte van de leerkrachten, belangrijke verbeteringen waren aangebracht.

Ten einde de taak van de commissie te verlichten en het onderwijs tot zijn volle recht te doen komen, heeft zij echter den steun der ouders noodig, die zij kunnen geven door er voor te waken, dat het schoolverzuim zoo gering mogelijk zij en niet anders geschiedt dan in de uiterste noodzakelijkheid, waarvan zij dan, overeenkomstig de werkelijkheid der feiten, kennis kunnen geven aan het hoofd der school.

Voorts zullen de ouders goed doen hunne kinderen het onderwijs te laten volgen in de Engelsche taal, dat in de IIIde klasse (Kok Bin) wordt gegeven tot 1 uur 's namiddags.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Chineesche Officieren te Batavia onder de Compagnie.

De heer Hoetink beweegt zich als historicus op een terrein dat nog grootendeels braak ligt, n.l. dat der geschiedenis van de Chineezen onder de Oost-Indische Compagnie. In korten tijd heeft hij al heel wat bouwstoffen bijeengebracht en publiek gemaakt.

In 1917 [1]) publiceerde schr. een zeer interessante studie over So Bing Kong, het eerste Hoofd der Chineezen te Batavia, die in 1619 tot die waardigheid werd benoemd. Een jaar later volgde eene beschouwing over Ni Hoekong [2]), die het ongeluk had aan het hoofd van de Chineesche gemeente te Batavia te staan in het beruchte jaar 1740 en zijn leven in ballingschap eindigde. Weer iets later verschijnt een opstel over de weduwe van kapitein Siqua, een Balische vrouw, die gedurende twaalf jaren (1666—1678) het ambt van Hoofd der Chineezen te Batavia heeft waargenomen [3]).

Thans weer een nieuwe studie in de dezer dagen verschenen afl. 1—2 van deel 78 der Bijdragen van het Kon. Instituut, getiteld: *Chineesche officieren te Batavia onder de Compagnie. Gegevens, verzameld door B. Hoetink.* Schr. heeft alle Resoluties van Gouverneur-Generaal en Raden opgespoord, waarbij de benoeming van die officieren heeft plaats gevonden; hij publiceert deze bescheiden en tevens alles wat hij in archiefstukken vond met betrekking op de benoemden. Men vindt hier alzoo levensbijzonderheden — sommige meer, andere minder belangwekkend — van al de 22 Chineezen, die tusschen 1609 en 1809 kapitein hunner natie te Batavia waren, zoomede van 73 luitenants, welke voor het eerst in 1678 werden benoemd en (soms zelfs tot een getal van zes) aan de kapiteins toegevoegd, eveneens tot 1809.

Met deze nieuwe publicatie — we kunnen er te dezer plaatse helaas niet verder op ingaan — heeft de heer Hoetink den grondslag gelegd voor verdere onderzoekingen over een groot aantal aanzienlijke en invloedrijke Chineezen te Batavia in den Compagniestijd. Hij verwacht, dat notarieele stukken in het Landsarchief te Weltevreden, tempels, begraafplaatsen, de archieven van den Chineeschen Raad, enz., waardevolle gegevens zullen kunnen verschaffen aan hen die in Indië dieper studie willen maken over die personen. Dit zal — volgens schr. — „de taak kunnen worden van een andere „Tiong Hoa Hoei", van een vereeniging van Indische Chineezen, die belang stellen in het verleden, in leven en bedrijf van hunne voorzaten."

Onze verwachtingen zijn ten deze evenwel niet zeer hoog gespannen. Nog kort geleden gaf een der Maleisch-Chineesche bladen een doorslaand bewijs van totale onbekendheid met het leven van den eersten, door Gouv.-Gen. Coen benoemden Kapitein-Chinees So Bing Kong, over wien de bovengenoemde studie van Hoetink handelt en waarvan bovendien in 1918 te Batavia eene Maleische vertaling het licht heeft gezien [4]).

1) Bijdr. Kon. Inst., deel 73, bl. 344.
2) Bijdr. dl. 74, bl. 447.
3) Zie Chung Hwa Hui Tsa Chih. Jaarg. II, No. 1—2, bl. 16.
4) Hikajat Kapitein Souw Beng Kong, Kapala Bangsa Tionghoa jang pertama di Batavia (1619—1636). (Tertjitak pada Drukkerij Lie Tek Long).

Het bericht, waarop we doelen, kwam voor in de Perniagaän van 10 Juli 1921 (vertaald overgenomen in het Kol. Weekbl. van 10 Nov. d.a.v.) en draagt het opschrift „De eerste kapitein der Chineezen in Ned.-Indië." Het heeft geen zin op de daarin voorkomende onjuistheden de aandacht te vestigen, 't is één en al onjuistheid! Maar 't is teekenend en wijst op heel weinig belangstelling der tegenwoordige Chineezen in de wederwaardigheden hunner voorvaderen, die in vroeger tijden in Indië een belangrijke positie vervulden.

„Ende desespereert niet" is nooit door Coen gebruikt.

In No. 4 van „De Indische Post" een verdienstelijke beschouwing over Jan Pieterszoon Coen, den stichter van Batavia. — Wat het nageslacht aan Coen dankt. — Coen's leuze „Ende desespereert niet". — Wat die leuze betreft: hoeveel moeite is er door historici toch al niet in het werk gesteld om de juiste spelling ingang te doen vinden. Nog kort geleden, bij de herdenking van het 300-jarig bestaan van Batavia, is er van verschillende zijden op gewezen, dat Coen niet schreef: „Ende desespereert niet", doch wel „dispereert niet", maar 't heeft niet mogen baten. De schrijver in de Indische Post heeft blijkbaar geen kennis genomen van al dat geschrijf over Coen's gevleugeld woord en houdt zich eenvoudig aan de verkeerde spelling.

Opschriften op oude forten te Ternate.

Men schreef uit Ternate aan het Soerab. Handelsblad. Er bestaat hier een oud fort, dat in de wandeling en ook op wegwijzers genoemd wordt het oud-Portugeesche fort. Het is intusschen gebleken, dat de Portugeezen er nooit iets mee te maken hebben gehad, doch dat het gebouwd werd op last van den vroegeren gouverneur-generaal Pieter Both.

In een der muren bevindt zich een verweerde inscriptie, welke men voor Latijn of Portugeesch versleet. Niet lang geleden hebben pastoor Neyens en de secretaris van Ternate een nader onderzoek ingesteld. Zij lieten de letters schoonmaken en toen bleek het inschrift te luiden:

Wie hierbij staet
End gadeslaet
Hoe muur en wanden rijsen,
In mont is spot
Voor Pieter Both.

Die spot slaat vermoedelijk op den karakteristieken bouw van de versterking.

Tot zoover de berichtgever aan het Soer. Handelsblad. Zouden pastoor Neyens en de secretaris van Ternate nu ook eens hunne krachten willen beproeven op het ontcijferen van een opschrift vóór aan de poort van het oude fort Barneveld te Laboeha? We laten het hier volgen; misschien ook kan een der lezers van het Kol. Weekbl. licht verschaffen:

Cumfundaiaes
Semindidumno
Eneavnivuv
Ceciemedheiv
Staamtpetr
Cihamersedid 5)
Neraisno
Soaminviami
Anno
1613.

Het graf van Raden Saleh.

Het Nr. van 24 Dec. van de Reflector geeft een afbeelding van den grafsteen waaronder begraven ligt de beroemde Javaansche schilder Raden Saleh, met diens echtgenoote. Het bijschrift komt ons zoo belangrijk voor, dat we ons veroorloven het geheel over te nemen.

Ergens in de kampong, in de buurt van Bondongan, te Buitenzorg, bevindt zich het graf van den befaamden schilder Raden Saleh. Ik geloof niet dat veel menschen weten waar het ligt. een ieder dien wij er naar vroegen, had er nooit van gehoord. Er waren er die beweerden dat de schilder ergens te Cheribon begraven moest liggen, een ander dacht in Kedoe. Niemand wist het rechte. Totdat wij zoo gelukkig waren beslag te kunnen leggen op een kaart van den Topografischen dienst. Daarop stond duidelijk de ligging van het graf aangegeven. En zoo togen wij er dan eindelijk heen.

In een smerige kampong bevindt zich van een groot schilder het graf. Het doet je raar aan te zien hoe dit geslacht, dat zoo den mond vol heeft van evolutie, van zelfbestuur en regeerings-medezeggingschap, de laatste rustplaats van een wereldvermaard kunstenaar verwaarloost en min-acht. Als je op de kaart aangeteekend ziet „Graf van Raden Saleh", dan denk je aan iets imposants, aan een mausoleum, aan een plaats, die hoog wordt gehouden in het respect van allen die de kunst en het Inlandsche volk lief hebben. En met die gedachte ga je er heen. Maar je komt

5) In regels 5 en 6 schijnt er van een Pieter Hamerse sprake te zijn. Bij Valentijn (I. Moluccos) wordt p. 248 een hopman Frederik Hamel genoemd (Oudh. Verslag, 2e kwartaal 1918, blz. 64).

een smal kamponggangetje door, op zij van den grooten weg, je loopt voorbij wat huisjes in aanbouw, langs stapels bamboe, langs groote hopen zand en kalk, en dan zie je midden op een gras- en onkruid begroeid plekje twee grafsteenen, vol vuil, vol modder, vol barsten, 'n paar geiten trippelen er over heen, Inlanders leggen er hun goed op te drogen en vlak er tegen aan is, met een paar steenen, een oventje gebouwd, waarop een keteltje met koffie te dampen staat; zóó is het graf van den grootsten schilder, die het Inlandsche volk ooit onder zijn zonen heeft mogen tellen. Daar liggen begraven Raden Saleh en zijn gemalin.

En als je daar op den brokkeligen marmeren grafsteen leest, hoe Koning Willem en vele vreemde vorsten den grooten schilder hebben weten te eeren, dan grieft het je te zien hoe weinig respect het nageslacht voor zijn gebeente heeft. Op den grafsteen staat vermeld:

Raden Saleh
Doeroegambar dari Sri
Padoeka Kandjeng Radja
Wollanda, Ridder der
Orde van de Eiken
Kroon, Komm. met de Ster
der Frans Joseph Orde,
Ridder der Kroon Orde
van Pruissen, Ridder
van den Witten Valk.
Meninggal di Bogor 23 *April* 1880.

Zijne onderscheidingen waren vele. Temeer grieft je daarom de wetenschap, dat zijn laatste rustplaats niet in overeenstemming is met zijn roem.

Prof. Dr. H. Blink.

Den 12en dezer hoopt Prof. Blink den 70-jarigen leeftijd te bereiken. Zooals men reeds uit de dagbladen heeft vernomen, zal dit feest niet onopgemerkt voorbijgaan.

Intusschen wordt de sympathieke jubilaris reeds gehuldigd door zijn zoon, Mr. Dr. J. G. Blink, in het Febr.-Nr. van Vragen van den Dag. Op deze zeer merkwaardige bijdrage vestigen we volgaarne de aandacht, want ook ten opzichte van Indië, in de eerste plaats als auteur over economisch-geografische onderwerpen, heeft Prof. Blink groote verdiensten.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 44. Huwelijksgebruiken in Indië (vervolg), door N. — Hoe Bali Hindoesch werd en bleef, door C. Lekkerkerker. I. Inlandsche geschiedbeschrijving. — Langs en door Sumatra, door M. A. J. Kelling. V. Naar het Tobameer (met zeer interessante afbeeldingen). — Onze Nederlandsch-Indische hadjis en de bedevaart naar Mekka (vervolg).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 27. Mededeelingen over de Middelbare Landbouwschool te Buitenzorg. — De landbouw in de Japansche koloniën en de Zuidzee-eilanden, door D. N. — Cultures en malaise, door Z. — Uit den Volksraad. De rede-Van Gennep. — Het bestaansrecht der Ned.-Indische olie-industrie, door Prof. A. J. Kluijver (ontleend aan Koloniale Studiën). — Een en ander over uienteelt. — Eenige opmerkingen naar aanleiding van een nota samengesteld door den heer I. G. Pol en als korte berichten No. 2 verspreid door de Intern. Ver. voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. — Het landmeten en kaarteeren van cultuurondernemingen, door Ph. van den Berg.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Jaarg. V. No. 12. Stilstand of vooruitgang in de rubbercultuur, door Dr. Rutgers. — Correlation instructure between mother and daughter trees of Hevea, by C. D. la Rue. — Structure and yield in Hevea Brasiliensis, by C. D. la Rue. — Bastonderzoek versus latexopname, door W. Bobilioff en C. A. Gehlsen. — Wordt de rubber in het hout van Hevea daar ook gevormd? door Dr. J. Schweizer.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Deel 61, afl. 6 bevat o.m.: Eenige gegevens over het voorkomen van gezwellen bij de verschillende rassen in Deli, door E. P. Snijders en M. Straub. — Een geval van purpura haemorrhagica, door W. Leiwakabessy. — Over het bestaan van verschillende rassen van Entamoeba hystolitica, door J. Rodenhuis. — Mijnwormbesmetting en bodeminfectie, door Dr. J. . Schuurmans Stekhoven Jr., A. W. Schuurmans Stekhoven-Meyer en Mas Soeradji.

Surinaamsche Anopheles-soorten, door J. Bonne-Wepster en C. Bonne. (Schr. hebben niet minder dan 9 soorten Anophelinen in Suriname gevonden, waarvan er 2 reeds in 1912 door Prof. Flu zijn beschreven in zijne voortreffelijke publicatie over malaria in de kolonie).

De Indische Mercuur.

No. 5. Kostprijs van Cuba-suiker in 1921, door H. C. Prinsen Geerligs. — De cocosnootkultuur op Ceylon gedurende 1921 en wat daarmede verband houdt, door W. L. Utermark. — Geschiedenis der Amsterdamsche stoomvaart

door Dr. M. G. de Boer, besproken door C. — Algemeene vergadering van Rubberplanters ter Oostkust van Sumatra (overzicht jaarverslag 1920—'21). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Koloniaal Instituut, afd. Handelsmuseum. Opgave van recente literatuur over koffie, rubber, suiker, tabak en thee.

Sluyters' Monthly.

De Jan.-afl. bevat weder tal van schitterende illustraties met uitvoerige bijschriften, zoomede o.a. de volgende artikelen. The produce trade in the Dutch East Indies, before, during and after the war, by G. J. Wiggers. — The national botanic garden of the Philippines, by E. H. Taylor. — By K. P. M. steamer round Celebes, by Capt. L. H. C. Horsting. — Bandoeng. A nocturne, by P. Terence Jurgen.

Het indische Leven.

In No. 19 geeft Pr. P. Vertenten een aardige bijdrage tot de kennis der zeden en gewoonten der Kaja-kaja of Marindineezen van Ned. Nieuw-Guinea. — Een interessante foto met tal van portretten herinnert aan de feesten te Pontianak ter gelegenheid van het jubileum van het Sultanaat aldaar.

Indische Journalistiek.

Te Batavia verscheen als vijfde dagblad een editie van de Indische Courant, het orgaan van de werknemers; hoofdredacteur is de heer Delonje, medewerker voor Midden-Java de heer J. Schaap. Vorm en inhoud maken een correcten indruk.

Ook de N.I.P. zal een dagblad uitgeven onder den welbekenden naam „de Expres."

Nog zullen twee weekbladen te Batavia verschijnen onder de sensationeele namen „De Zweep" en „De Karwats". Daarentegen staakt de Maleische editie van „De Beweging." (De Banier).

Ned.-Indisch Rubbertijdschrift.

6e jaarg. No. 19. Reorganisatie van het Ned. Indisch Landbouw-Syndicaat. — Is er een rubber-surplus? — Rubberproefstation West-Java. — 's Lands Caoutchoucbedrijf over 1918. — Nogmaals de A.V.R.O.S. — De rubberindustrie op de vijfde Nederlandsche Jaarbeurs, door H. J. Hellendoorn. — De Ondernemersraad.

• • •

Uit het land van den fieren Sumatraan, door W. J. Kroon (met ill.). (Reflector, 24 Dec. 1921).

The development of the social movement in the Dutch East-Indies, by C. J. Dixon. (Commercial Holland, Jan. 1922).

Vooruitzichten voor een ananas-cultuur in Ned.-Indië? (In- en Uitvoer, 1 Febr. 1922).

Opiumana, door M. Tuiten. XVIII. a. Tegengang van opiumhandel en gebruik door particulieren. (De Banier, 23 Dec. 1921).

Arbeidsraden in Ned.-Indië. (De Vrijheid, 1 Febr. 1922).

Geisteszucht und Kirchenzucht während der Erweckung auf Nias. Von E. Fries. (Allg. Mission-Zeitschrift. Jan. 1922).

D. Th. Q. Varkevisser. † — Verslag omtrent den Inlandschen handel in de residentie Madoera, door Droste. — Mistoestanden in ons bedrijf, door J. Rauws. (Blaadje van de Centrale Kas, 1 Dec. 1921).

Kampong Sawah, de eerste Inlandsche missie op West-Java, door J. van der Loo S. J. — Het Javaansche nieuwjaar in Jogjakarta. (St. Claverbond, Febr. 1922).

De grenzen van Suriname, door Mr. C. F. Schoch. (Neerlandia, Febr. 1922).

Onderzoekingen over de bloedziekte der bananen op Celebes (met ill.), door Dr. E. Gäumann. (Mededeelingen Instituut voor Plantenziekten, No. 50). — Over een bacterieele vaatbundelziekte der bananen in Ned.-Indië (met ill.), door Dr. E. Gäumann. (Id. No. 48).

De credietbehoefte van den Indonesischen landbouwer. Proefschrift van C. L. van Doorn.

Eene Algemeene Bibliotheek.

Mochten wij in het vorige nummer deze nieuwe onderneming onder de aandacht van onzen lezerskring brengen, en met een enkel woord, wijzen op den aard, de strekking en de beteekenis ervan, thans ligt het eerste deel dezer uitgave voor ons: „*De Russische Revolutie, een onderzoek naar haar wording en toekomst,*" door J. de Gruijter. Het is een zeer gelukkige gedachte van de Uitgevers-Maatschappij „Elsevier", om met deze eersteling den rij van hare publicaties aan te vangen. Het wereld-gebeuren in dezen tijd, hoe verbijsterend ook voor het hedendaagsche geslacht, het zinkt in het niet bij die ééne machtige, geweldige explosie van den menschelijken geest, waarvan de geheele wereld getuige is. Dat zij van geestelijken aard is evenals trouwens de Fransche Revolutie aan het einde der 18e eeuw, welke stoffelijke nooden dan ook bij deze zoowel als bij gene daartoe hebben meegewerkt, staat boven elken twijfel.

De geschiedschrijver van lateren tijd moge een dankbaarder voedingsbodem vinden om hare beteekenis voor de menschheid in het licht te stellen en ook een tot verstaan meer ontvankelijk menschdom, die machtige beweging te onderzoeken, te trachten haar te verklaren, licht te verspreiden in de voor velen nog door duisternis omhulde feiten en omstandigheden, het is een loffelijk streven, meer nog een der algemeene beschaving ten goede komende daad, waar als hier onbekendheid en misverstand nog zoo veelvuldig tiert. Dit spreekt ook wel van zelf, waar verspreide dagblad- en tijdschriftartikelen geen betrouwbare gidsen kunnen zijn op een terrein, waar alle paden moeten worden betreden, alles onderzocht. Het besproken werkje brengt dan ook orde in den chaos van opvattingen en denkbeelden, welke bij het groote publiek van lieverlede moeten zijn ontstaan.

De inhoud van dit eerste deel, dat in fraaien band uitkomt, versierd door Anton van der Valk, moge hier volgen: Inleiding, De groote oorlog, De Maart-revolutie, De Coalitie-regeering, De November-revolutie, In den smeltkroes, Gevolgtrekkingen en Vooruitzichten.

De lectuur worde aanbevolen aan een ieder, die inzicht wil verkrijgen in, een grondig denkbeeld zich wenscht te vormen van een „wereldgebeurtenis" zooals ons geslacht heeft moeten en......... mogen beleven."

Ingezonden Stukken.

Al een paar keer heb ik er op gewezen, dat in zake Indië te groote versnippering van krachten in ons kleine landje heerscht. Niet het minst waar het de periodieken betreft. Iedereen, die iets met publiciteit te maken heeft, weet, dat tijdschriften tegenwoordig handen vol geld kosten en dat het zeer groote moeite kost de uitgaaf voort te zetten. Er zijn reeds teekenen, die er op wijzen, dat het sommigen te zwaar begint te vallen. Het zal er niet bij blijven, tenzij men zijn kracht gaat zoeken in concentratie, in oeconomisch werken. Wat toch is het geval? In verschillende tijdschriften vindt men dezelfde onderwerpen behandeld in dezelfde rubrieken. Dit is verspilling van auteurs-arbeid, zetloon, papier, drukloon en porto, die samen een zeer groot bedrag vormen. In ons weekblad treft men b.v. een rubriek aan, die voor sommigen zeer nuttig is, voor de groote meerderheid der lezers geen beteekenis heeft. In andere tijdschriften vindt men die rubriek eveneens. Tot voor kort ook in een bekend orgaan. Dit is er met 1 Jan. 1922 mee opgehouden. De nood heeft daartoe gedrongen. Met het voor het orgaan minst belangrijke gedeelte is de bezuiniging ingeluid. Het zal er niet bij blijven. Andere zullen moeten volgen. En andere rubrieken zal men noodgedwongen eveneens moeten opgeven! Tot schade van het groote doel. Ik vraag me af: bestaat er geen mogelijkheid de handen ineen te slaan en te trachten de ramp te voorkomen? Ik weet wel, ieder wil gaarne baas zijn van z'n eigen orgaan, maar „Indisch Genootschap" en „Moederland en Koloniën" hebben ook al de handen ineen geslagen, waarom zouden de leiders van organen over Indië niet eens gaan „praten", een „conferentie" gaan houden over hun wederzijdsche belangen? Men zou om in het klein te beginnen b.v. de literatuuroverzichten gezamenlijk maandelijksch kunnen uitgeven en ze rondzenden alleen aan die wederzijdsche abonné's, welke wezenlijk belang stellen in de zaak. Wellicht is er een andere betere oplossing te vinden. Ik geef mijn idee heel gaarne voor een beter. Maar zooals nu, gaat het niet. Wij verspillen werk, papier en geld.

Groningen, 26-1-'22. H. F. TILLEMA.

Suriname.

In de vergadering van de Eerste Kamer van 31 Januari was o.m. aan de orde het wetsontwerp tot aanvulling van de Surin. begrooting (voorschotten landbouwondernemingen met koffie- of cacao-aanplant).

De heer Danz vraagt of het verkeer ter zee met Suriname niet zou kunnen worden verbeterd en of er geen termen zijn om Suriname aan een andere mogendheid over te doen.

De Minister van Koloniën, de heer de Graaff, antwoordt dat hij het eerste punt overweegt, doch dat de tijdsomstandigheden hiervoor niet gunstig zijn. Wat het tweede punt betreft, iets dergelijks is thans uit den tijd en beneden onze waardigheid als koloniale mogendheid.

Het wetsontwerp wordt z.h.s. aangenomen.

Och Hemel! Komt men, en nog wel in de Eerste Kamer, weer aandragen met het denkbeeld om Suriname te verkoopen! Weet het geachte lid soms van een bod van de een of andere mogendheid? Het zou de moeite waard zijn te vernemen hoeveel die mogendheid Suriname waard acht, terwijl wij het een waardelooze kolonie achten. Het verbeteren van het verkeer ter zee moet, in den gedachtengang van het geachte lid, zeker dienen om de verkoopwaarde te verhoogen. Het antwoord van den Minister op de tweede vraag van het geachte lid is welverdiend.

* * *

Van de hand van den heer A. S. F. Fernandes, Griffier der Koloniale Staten in Suriname met verlof, in „Het Vaderland" van 4 Februari een ingezonden stuk over de politiek ten opzichte van Suniname.

Nu, naar de behandeling van de jongste grondwetsherziening, er geen sprake zal zijn van afvaardiging van een of meer leden door de kolonie naar de Tweede Kamer, acht de schrijver het wenschelijk dat het Nederlandsche volk, de Nederlandsche kiezers er voor zorg dragen een of meer mannen of vrouwen in de Tweede Kamer te brengen, die in staat zijn die voorlichting te geven.

„Jarenlang heeft Suriname het voorrecht gehad dat eenige harer oud-Gouverneurs in die Kamer zitting hadden. Deze hadden zich ook vaak niet onbetuigd gelaten bij de behandeling van de koloniale begrootingen en andere belangrijke wettelijke regelingen voor de kolonie. Jaren lang heeft zij het voorecht gehad dat de heer van Kol lid dier Kamer was, die geen gelegenheid liet voorbijgaan zonder op lofwaardige wijze de belangen van Suriname warm te bepleiten.

In menig opzicht heeft de kolonie voordeel gehad van die Surinaamsche specialisten. De Koloniale Staten hebben herhaaldelijk van hunne waardeering doen blijken; in de kolonie voelde men dat de aanwezigheid in de Kamers van ter zake kundigen in het Surinaamsche probleem de kolonie slechts ten goede kwam?

Maar wat zien wij thans gebeuren? Er is geen oud-Gouverneur meer, die in de Tweede Kamer zitting heeft of hebben zal. Mr. Fock, die als voorzitter der Kamer, al bij hooge uitzondering deel nam aan de debatten, uit de Kamer. Dr. Lely liet onlangs bekend maken, dat hij zich niet meer verkiesbaar stelt. En tot overmaat van ramp, de bekendmaking dezer dagen in de couranten, dat de heer van Kol om gezondheidsredenen geruimen tijd rust zal moeten houden en zich aan alle openbare werkzaamheden zal moeten onttrekken en in verband daarmede niet in staat zal zijn in de Eerste Kamer de behandeling van de koloniale begrooting bij te wonen.

Met leedwezen zullen deze berichten in Suriname worden ontvangen."

Wij teekenen hierbij aan, dat er in de Eerste Kamer ten minste nog één lid zitting heeft die Suriname uit eigen aanschouwing kent, n.l. de oud-Gouverneur *Idenburg*.

Dat de aanstaande verkiezingen mannen of vrouwen naar de Tweede Kamer zullen brengen, die in koloniale zaken voorlichting kunnen geven, betwijfelen wij. Die het partij-gewurm gadeslaat, zal zijn verwachtingen niet hoog spannen.

Uit het artikel nog deze aanhaling:

„Suriname heeft een tijd gekend, dat het met zijne pl.m. 400 cacao-, koffie- en katoenplantagés honderden millioenen guldens in de zakken van Nederlanders heeft doen vloeien. Het Surinaamsche kapitaal heeft bijgedragen tot de verfraaiing van Amsterdam.

Het is mijn vaste overtuiging en ook de vaste overtuiging van alle anderen, die Suriname kennen, dat het land weer tot grooten bloei kan worden gebracht.

Het aanbreken van een nieuw tijdperk van bloei zal echter voornamelijk afhangen van de politiek, die in het Moederland jegens die kolonie gevoerd zal worden. En, het zij met nadruk herhaald, tot de eerste waarborgen voor een gezonde politiek behoort m.i. juiste voorlichting aan de Staten-Generaal uit den boezem van beide Kamers, in de eerste plaats van de Tweede Kamer."

* * *

In een zeer interessant artikel „*De grenzen van Suriname*" in Neerlandia van Februari verklaart Mr. C. F. Schoch met Zola's la vérité est en marche te gelooven dat het einde — van de grenskwestiën — nader komt, nu na het overlijden van het 2e-Kamerlid Jhr. van Doorn, het 1ste-Kamerlid van Kol zich voor de zaak gespannen heeft.

„In ieder geval — aldus besluit Mr. Schoch zijn artikel —dient de volksvertegenwoordiging te weten, hoe het inderdaad met de zaak staat, en eene vergunning tot publicatie van wat werkelijk geschiedenis is geworden, kan toch nauwelijks langer worden tegengehouden."

Ongelukkig moet de heer van Kol zich van alle werkzaamheid onthouden. Is er nu niemand in de Eerste of Tweede Kamer die de taak van hem overneemt? Uit zich zelf zal nòch de Minister van Koloniën, nòch zijn collega van Buitenlandsche Zaken op de zaak terugkomen. Bindt niemand in de Staten-Generaal den strijd aan, dan blijft de sluier over deze zaak weer hangen, wie weet voor hoe lang.

* * *

In onze laatste nummers hebben wij het meermalen gehad over Surinaamsche sinaasappelen.

Men deelt ons mede, dat de dezer dagen aangekomen vruchten in de fruitwinkels in den Haag aangeboden worden voor 15, 20 en 25 cent 't stuk, een buitensporige prijs in dezen tijd van overvloed van sinaasappelen van andere herkomst. Worden ze toch verkocht dan is het een bewijs dat de menschen hebben ingezien hoeveel beter ze zijn dan de hier algemeen bekende sinaasappelen.

Maar nu zou het aardig zijn te weten wat de planter-exporteur voor zijn vruchten heeft kunnen bedingen en of die prijs de cultuur loonend maakt. Een goed transport naar Nederland zal eerst mogelijk zijn wanneer dat geschiedt in daarvoor ingerichte koelruimen aan boord der schepen.

* * *

Blijkens de nota van wijzigingen van het ontwerp tot vaststelling van de Surinaamsche begrooting voor 1922 is voor memorie uitgetrokken een post uitgaven in verband met de aanschaffing en het voor in dienststelling gereed maken van een stoomschip voor den zeedienst. Pogingen om voor betrekkelijk geringen prijs een deugdelijk tweedehandsch schip te verkrijgen zijn mislukt.

Met de ervaring opgedaan met vroegere voor den dienst in Suriname gebouwde of gekochte stoombooten zouden wij den Minister in overweging geven de beoordeeling van het aan te koopen schip niet geheel over te laten aan een „expert", maar tevens het oordeel te vragen van iemand die in Suriname veel gereisd heeft. Ouden van dagen zullen

zich de oude raderboot *„Curaçao”* herinneren. In Suriname was men overtuigd dat de boot voor een noordpoolreis was gebouwd maar naar Suriname was gezonden omdat de poolreis niet door ging. Ellendiger passagiersruim was niet denkbaar voor een schip dat in de tropen dienst moest doen. In dit opzicht was de schroefboot *„Paramaribo”* — de tweede van dien naam — oneindig beter, ofschoon ook niet geheel voldoende aan de eischen die men aan een tropische boot stellen mag en moet.

* * *

In *„De Surinamer”* een breed opgezette artikelenreeks van Pater W. Ahlbrinck C. SS. R. *„De Karaïb en zijn taal”*, getuigende niet alleen van een diepgaande studie van de taal, maar ook van de levenswijze en het zieleleven der Karaïben, deze dikwijls zoo gesmade Indianen.

Wij kunnen den lust niet weerstaan het eerste gedeelte van het derde artikel hier over te schrijven:

„Of de Karaïb van de natuur houdt?......

Als er iemand in de gelegenheid is om de natuur te kennen...... dan de Karaïb en de natuur kennen en haar liefhebben is één.

De Karaïb kent ze.

Bosch, savanna of kreek! Wat wilt gij! Laten we 't bosch nemen.

Wat 't bosch voor den Karaïb is?

't Bosch...... dat is zijn winkel, waar hij iederen dag naar toegaat...... z'n slagerswinkel, waar hij zijn vleesch betrekt...... z'n verfwinkel, waar hij de verven haalt voor vlecht- en aardewerk, waar hij de sappen vindt om zijn verven aan te lengen, de vernissen om zijn schilderingen wasch-echtheid te geven. 't Is zijn apotheek. Ontvangen wonden zullen van daaruit geheeld, ziekten van daaruit genezen worden. Gif tot het dooden van visch ligt er opgestapeld. 't Bosch is zijn kapperswinkel... kleuren ter verfraaiing van hoofd en lichaam, welriekende balsem ter opwekking, pomade voor het pikzwarte haar zijner vrouw...... wat vindt hij er niet! 't Bosch in één woord is zijn magazijn. Dáár wacht zijn boog, dáár rijzen de posten van zijn huis, staan de sparren van zijn dak, daar groeit zijn boot. Van 't bosch betrekt hij alles.

't Bosch is bekend en vertrouwd aan den Karaïb. 't Bosch lééft voor den Karaïb”......

Dat de schrijver de primeur geeft aan *„De Surinamer”* is te begrijpen, maar het is te hopen dat de artikelen, wanneer ze afgesloten zijn, in boekvorm zullen verschijnen.

Curaçao.

Mr. Dr. K. H. Corporaal. †

Op 35-jarigen leeftijd is te 's-Gravenhage overleden de heer Mr. Dr. K. H. Corporaal, referendaris aan het departement van Buitenlandsche Zaken. Ruim een jaar geleden promoveerde de heer Corporaal in de staatswetenschappen op een proefschrift over *de internationaal-rechtelijke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela* 1816—1920, een werk, dat uit den aard der zaak tal van bijdragen tot de geschiedenis van Curaçao bevat. Na eene uitvoerige aankondiging vonden wij een en andermaal gelegenheid in dit blad eenige daarin behandelde onderwerpen nader te bespreken. In het K. W. van 22 September 1921 verscheen eene bijdrage van zijne hand over *Pierre Louis Brion*. Zijn nieuwe werkkring, 1 Maart 1921 aanvaard, bood hem gelegenheid op tal van zaken, in zijn proefschrift besproken, nader in te gaan. Ook had hij onder handen eene studie over onze betrekkingen met Mexico. Met recht had men nog menig stuk van zijne hand mogen verwachten, wanneer niet op zoo jongen leeftijd de dood hem had weggenomen.

1921.

Aan het jaaroverzicht van de *Amigoe* ontleenen wij het volgende:

Het jaar 1921 is voor Curaçao geweest een heel bijzonder jaar.

Een jaar van voorbereiding en overgang naar den normalen toestand, evenals zijn beide voorgangers van na den oorlog, maar veel meer geprononceerd, heel duidelijk uitgesproken zelfs.

De uittocht naar Cuba was weer in vollen gang in 't begin van 't jaar; maar toen kwam de klap, een gevoelige, harde slag, zoowel voor de rijkere kapitaalbezitters, die zeer veel geld op Cuba verloren, als voor de armere werklui, voor wie een rijke bron van verdiensten plotseling opdroogde. Langzamerhand keerde een gedeelte van 't volk van Cuba terug, waar ze kommer hadden geleden en gebrek. De rijkeren zochten een andere, maar veilige wijze van geldbelegging.

Gelukkig zijn onze groot-industrieën zeer bloeiend. De Curaçaosche Petroleum Maatschappij heeft zich gezet.

Curaçao is een aanwinst gebleken en belooft in de toekomst op z'n minst een verdubbeling van 't bedrijf. Dat beteekent voor Curaçao een verdubbeling van het aantal schepen, dat de olie haalt en brengt, een verdubbeling van het benoodigde werkvolk voor de schepen en op het terrein, een groote uitbreiding van de schepen die hier olie komen halen.

De komst der Curaçaosche Petroleum Maatschappij was een zegen voor Curaçao.

De oudste brieven echter heeft de Curaçaosche Mijnbouw Maatschappij Sta Barbara. Het afgeloopen jaar was voor Sta Barbara een zeer goed jaar, al wenschten we het nog beter.

De scheepvaart steeg in het afgeloopen jaar tot ongekenden bloei.

De handel treurt nog altijd om de te hoog ingeslagen goederen, waarmee de kooplui zijn blijven zitten.

Op politiek gebied heerschte er gisting te Curaçao. We kunnen den toestand niet beter teekenen. Het voorbijgaand incident-Möller is al weer lang vergeten, maar niet het algemeen verlangen der bevolking naar grootere politieke vrijheid.

Het jaar 1921 is een geheel bijzonder jaar geweest van voorbereiding en overgang naar de autonomie der Kolonie.

Onze goede verhouding tot Venezuela, gebleken uit de schitterende ontvangst, die gouverneur Helfrich op zijn reis naar Curaçao is ten deel gevallen, is een feit van beteekenis voor onze kolonie. De Brionfeesten hechtten er een gouden zegel aan. Het was een feest van trouw en vriendschap, van wederzijdsche waardeering en hulpbetoon. De excursie naar Cero was daarmede een gevolg van.

De eilanden buiten Curaçao werden dit jaar goed bedacht.

De Paardenbaai van Aruba werd uitgediept, nieuwe verzanding onmogelijk gemaakt. Aruba kreeg weer twee doktoren en een nieuw hospitaal.

Op Bonaire werd de oprichting van een nieuw hospitaal mogelijk gemaakt.

Op St. Martin verhief de draadlooze hare masten, trad in verbinding met het hoofdeiland en zocht aansluiting met de omliggende stations, waardoor het hoofdstation op Curaçao haar werkingsfeer zeer zag uitgebreid en aan bruikbaarheid voor handel en scheepvaart ten zeerste won.

De groote nieuwe school naderde haar voltooiing en maakte verschillende kleinere schooltjes verder overbodig.

De verbetering der draadlooze verbinding met Aruba en Bonaire is in voorbereiding, alsmede de oprichting van nieuwe stations op Saba en St. Eustatius.

De nieuwe gouverneur, mr. N. J. L. Brantjes, vindt daarin een krachtige medewerking van de natuur om den algemeenen toestand onzer eilanden te verbeteren door meer intensief de veeteelt ter hand te nemen en allereerst te zorgen voor het geregeld aanplanten van veevoedergewas.

Zoo die proef ooit lukken kan, dan is het nu.

Onze kolonie heeft, over het algemeen genomen, een goed jaar doorgemaakt op menig gebied. Het

nieuwe jaar wordt door ons met vreugde begroet als een mooi jaar, vol rijke beloften en blijde verwachting.

De Scheepvaart.

Meer dan 2000 schepen hebben verleden jaar onze haven aangedaan. Het juiste getal is 2062, waarvan 890 stoomschepen en 1172 zeilers. De gezamenlijke tonnemaat bedraagt ver over de 4.000.000 br. t.

De Curaçaosche haven mag er zijn; zij telt mee als olie-, kolen- en transitohaven.

Op Nieuwjaarsdag kwam de Duitsche Antiochia binnen. De Hamburg Amerika Lijn heeft daarmede de vaart op onze haven weer geopend. Langzamerhand neemt de groote scheepvaart weer toe. Als nu de handel zich maar wat gauwer herstelde. Onze haven kan er slechts bij winnen.

Vrijdag 6 Januari kwam de *Taza* binnen. De Taza zal geregeld tusschen Curaçao en Maracaibo varen om vracht te halen voor de groote schepen der Compagnie Générale Transatlantique, die van Havre, via Fort de France, Trinidad, Carupano, La Guaira, Porto Cabello, Curaçao zal aandoen, om van hieruit direct naar Santander, Havre, Amsterdam en Hamburg te stoomen.

Onze oude relatie met de Transatlantique is dus weer aangeknoopt.

(*Ontleend aan de A. d. C.*)

Brievenport.

Het buitenlandsch posttarief is met ingang van 1 Januari 1922 gelijk gesteld met het in Holland geldende.

Majoor Van Roggen.

Reeds voor eenige maanden meldden wij de bevordering van den garnizoenscommandant.

De *Amigoe di Curaçao* verhaalt van een serenade, den bevorderde gebracht op 30 Dec. l.l.:

„Vrijdagavond 8 ure zagen we de soldaten plotseling uittrekken met flambouwen, muziek voorop. Een serenade!

Het gold den algemeen beminden, hoog vereerden kapitein van Roggen, die zijn bevordering tot majoor ontvangen had. Z.Exc. de Gouverneur liep aan het hoofd van den stoet, vergezeld van alle officieren. De onderofficieren in wit tenue volgden dan, daarna de particulieren. Een der onderofficieren sprak den nieuwen majoor toe en bood ZHEG. een mooi cadeau aan."

Hetzelfde blad bevat nog onderstaande berichten:

Ex-Gouverneur Helfrich.

Opnieuw werd de heer Helfrich door de Nederlandsche regeering aangezocht voor een zending naar Armenië, maar de heer Helfrich heeft voor de eer bedankt.

Kapitein A. R. Nijboer.

Gezagvoerder der „*Venezuela*", *kwam* juist daags na den grooten nationalen feestdag van 19 December, den dag van Grl. J. v. Gomez, voor Puerto Cabello, waar de generaal-president nog altijd verblijf houdt en dagelijks zichtbaar aansterkt.

Ter eere van dit feest en om het herstel van Grl. Gomez te vieren, bood kapitein Nijboer een thé aan, welke druk bezocht werd, ook door den Gouverneur der provincie, Grl. Juan C. Gomez.

't Was een schitterend feest aan boord van de Hollandsche „*Venezuela*".

H. Scholtens Kzn.

De heer H. Scholtens Kzn., voorheen directeur eener Chr. Kweekschool te Rotterdam, thans te Curaçao (West-Indië), komt misschien dit jaar weer naar ons land terug.

(*De Rotterdammer.*)

Personalia.

De heer Ph. van der Breggen is op verzoek eervol ontslagen als directeur van Openbare Werken; de heer G. J. H. Molengraaff, uitgezonden voor den mijnbouwkundigen dienst, is tijdelijk met de waarneming dezer betrekking belast.

De oud-hoofdinspecteur van politie te Amsterdam, de heer K. W. Elhorst, is benoemd tot inspecteur van politie.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen.

Waarom Prof. dr. Fritjof Nansen naar Nederland komt.

Op uitnoodiging van het Nederlandsche Roode Kruis komt Nansen, de groote Noordpoolreiziger, de groote philantroop, die het vertrouwen van Europa en Amerika heeft weten te winnen door de organisatie van den terugkeer van honderdduizenden krijgsgevangenen naar hun vaderland en die zich nu het verleenen van hulp aan hongerend Rusland tot taak gesteld heeft, naar ons land, om hier, evenals hij dit in de Scandinavische landen en in Engeland ook gedaan heeft, tot mild geven en tot spoedig geven aan te sporen.

Bij het lezen van de verschrikkingen, die over het Russische volk gebracht zijn, waant men telkens nu wel het allerergste gehoord te hebben en toch komt een volgend bericht weer iets brengen, datgeen nog overtreffend, wat men reeds voor het uiterste van onmenschelijk menschelijk-doen hield.

Millioenen hongeren en verhongeren in een streek, die tot voor enkele jaren van haar overvloed vele andere landen mede voorzag. De tooneelen van de daar op groote schaal geleden ellende kunnen niet naar volle waarheid weergegeven worden, want geen pen of teekenstift is in staat van dergelijke ramptoestanden ook maar benaderend een denkbeeld te scheppen.

De aanleiding tot de ellende is te zoeken bij de ongewone groote en langdurige droogte, die tot misoogst en andere daarmede in verband staande misstanden en nadeelige gevolgen heeft geleid. Nansen legt hierop den nadruk: vroeger heeft Rusland ook diepbedroevende noodjaren gekend, doch de droogte heeft ditmaal alles overtroffen, wat van dien aard ooit beleefd is. De geteisterde streek heeft ditmaal echter bovendien 7 jaren oorlog geleden, de laatste jaren burgeroorlog. Instede van voorraden over te houden, waren hierdoor alle voorraden geplunderd en geen nieuwe opgelegd. De verbroken handel belette alle aanvoer en ruil, alsook vernieuwing van machines. De requisities der sowjet-regeering ontnamen de lust tot werken, sparen, opleggen; zij zijn nu afgeschaft en door belasting in natura vervangen — waar in natura nog wat af te dragen is. Het gemis aan vertrouwen in de Sowjet-regeering en hare ambtenaren heeft de hulpverleening geschaad, heeft het buitenland weerhouden van voortvarend hulpbetoon. Wie in zijn hart al genegen was steun te verleenen, hield de beurs toch gesloten, riep toch niet tot hulpbetoon op, omdat de overtuiging gemist werd dat het geschonkene en gevraagde inderdaad ten goede zou komen aan de beklagenswaardige bevolking. Men wenschte niet den Russischen ambtenaar daarvan te laten profiteeren. Eenzelfde wantrouwen weerhield de regeeringen van hulpverleening in het groot.

Nansen riep reeds op de vergadering van den Volkenbond te Genève tot algemeene medewerking op, hij vermaande daar dat uitstel zou leiden tot ongekende ellende. Zijne stem is niet ten volle geweest die van den roepende in de woestijn. Door zijne verzekering, dat wat voor de hongerlijdende districten bestemd werd zijne bestemming zou bereiken, is sedert mildheid in ruimere mate betoond, maar toch is hetgeen toestroomt geenszins evenredig aan de behoeften.

Van Sowjet-zijde is ook dank gekomen voor Dr. Nansen, maar die uiting werd vergald door het volslagen gemis aan zelfverwijt of aan toezegging van beterschap, en werd ook bedorven door verwijten tot de gevers gericht, omdat zij getalmd hadden. Had de Sowjet-regeering werkelijk zelf diep gevoeld wat zij aan de ellendige bevolking in Oost- en Zuid-Rusland goed te maken heeft, zij zou naar een sympathiek woord gezocht hebben, instede van hen, die gaven en die nog geven willen, door haar aanmatigenden toon te ergeren.

en te grieven. Moge niemand zich hierdoor echter laten terughouden van mild te schenken.

Al staken reeds schepen met graan en andere levensmiddelen de zee over, al werden reeds voorraden van meer nabij gelegen landen per spoor naar de geteisterde streken vervoerd, het onheil is niet meer te voorkomen geweest, het kon zelfs niet gehouden worden binnen de grenzen van hetgeen Nansen te Genève als dreigend gevaar had durven voorspellen. Eerst las men van een toenemende demoralisatie door gebrek aan het meest noodige. Roof, diefstal, moord, verkoop van alles, bedrog, misleiding, prostitueering, verloochening van ouderlijk, kinderlijk, van elk plichtgevoel, verlies van elk besef van eigenwaarde en gemeenschapszin, dit alles kwam op groote, enorme schaal voor. Dan volgden berichten van gevechten om voedsel, van verorberen van zaken, die anders niet als menschelijke voeding beschouwd worden, honden-, muizen-, rattenvleesch, boomwortels, stroo, boomschors, ingewanden. Van de straat en uit de vuilnis werd gezocht om te wroeten naar iets dat eetbaar was te maken. Daarbij de koude, de felle toenemende winterkoude, zonder dek, met lompen als kleeding. Bij de beschrijving van een dergelijk gebeuren, bij het zien van teekeningen, die ons deze verwording trachten weer te geven, meende men het ergst denkbare te vernemen. Als dan melding werd gemaakt van millioenen, die door gebrek omkomen, ja alleen aan kinderen reeds millioenen, dan konden **wij ons,** denkende aan onze eigen kinderen, niets voor den geest halen dat nog dieper, nog verder in ellende kon verzinken. Als menschenskeletten, het vel strak over het geraamte gespannen, rondloopen bij zooveel millioenen, dat het aantal der onherroepelijk verlorenen geschat wordt op tweemaal het zielental van geheel Nederland, wat zou men zich dan nog erger voor den geest kunnen halen? Reeds vinden cholera, typhus, vlektyphus onder die uitgeteerde stakkers volop prooi. Scheurbuik, zwarte pokken, hongertyphus kregen zoodanigen omvang, dat afzondering reeds lang niet meer mogelijk is. Dorpen zijn ontvolkt. Door den drang naar de gunstiger landschappen verspreidt het kwaad zich ook daarheen.

Toch lag in dit alles nog niet het afgrijselijkste waartoe het menschbeest kan komen. Amerikaansche organisaties en de kwakerafvaardiging brachten, door kindervoeding op betrekkelijk groote schaal, eenige vertroosting. Daar kwam het verhaal van het slachten van zoo gevoede kinderen door boeren, om ze op te eten. Eerst klonk dit te lugubre om het te mogen gelooven, maar reeds lang is ook dit verhaal alweer door gruwelijker werkelijkheid overtroffen. Niettegenstaande de Bolsjewistische autoriteiten bij dekreet de doodstraf hebben gesteld op kanibalisme. Op kanibalisme in Europa in 1922!! Een vrouw eet haar aan hongerdood gestorven dochter op. Gezinnen eten 't lijk van een pas gestorven kind, na oppervlakkige reiniging, rauw op. Een vrouw sterft ten gevolge van 't eten van lijkenvleesch, dit weerhoudt anderen niet haar lijk tot spijs te nemen. Begravenen worden opgegraven om verorberd te worden.

Kan 't erger? Ja, 't kan nog erger. Een moeder braadt 't lijk van een overleden 13-jarige dochter en verdeelt het vleesch onder de zusters en broers. Menschen worden binnen gelokt om afgemaakt en opgegeten te worden. Ouders slachten hun kinderen. Menschenvleesch wordt zelfs in den ruilhandel aangeboden.

Het zijn, helaas, geen in nachtmerrie gefantaseerde hersenschimmen, het zijn geconstateerde feiten, officieel vastgesteld, medegedeeld ook door Bolsjewistische bladen. De werkelijkheid zal wel nog afschuwelijker zijn, want niet alles wordt bekend en 't allerergste wordt veelal verzwegen. Bovendien zijn er uitgestrekte streken, vanwaar geen bericht tot de buitenwereld doordringt, afgescheiden als zij, tijdens den winter, zijn van alle wereldaanraking.

Kan 't erger? Men wil 't nog erger maken. In zijn slotwoord op het congres der communistische partijen van Oost-Azië, te Moskou gehouden, zeide de voorzitter Zinowjef, „dat de Russsische revolutie eigenlijk nog maar pas begonnen is en wat tot nu toe verricht is, nog maar een bescheiden begin beteekent. Men zal nog van heel wat anders getuige zijn, wanneer honderden millioenen onderdrukte arbeiders het hoofd zullen opheffen." Waar met zooveel verblindheid en waanzin uitgesproken wordt, dat deze revolutie slechts een enkele minuut is op de wijzerplaat der historie, daar krimpt het hart ineen bij de weemoedige gedachte aan het volk, welk lot in handen van dergelijke verdwaasden is.

Wordt door deze beschrijving van het gebied der allergrootste verschrikking ons ook het „wie zich aan anderen spiegelt, spiegelt zich zacht" voorgehouden, zij moet toch vooral in ander opzicht tot ons spreken. De arme stakkers moeten zooveel doenlijk nog geholpen worden. Terecht zei Nansen bij de voordrachten, die hij op verschillende plaatsen gehouden heeft: „Vraagt men, wanneer een schip in nood is, en de opvarenden gevaar loopen te verdrinken, of de kapitein of de stuurman daar oorzaak van zijn? Neen, men redt zonder vragen te stellen."

Het eenige waaromtrent men zekerheid kan verlangen, is waarborg dat wat men geeft aan de bedoelde bestemming zal komen, en hiervoor staat niet alleen Nansen borg, maar ook de organisatie, welke in Nederland de leiding heeft. Men geve dus gerust mild en overvloedig; er kunnen nog velen gered worden, veel smart kan nog gelenigd worden. Uit de dagbladen kent men 't adres ter bezorging van de bijdragen: de heer D. Hudig, Scheepvaarthuis, Amsterdam.

Wacht niet op de komst van Nansen, zorgt liever dat hij hier reeds een flink bedrag beschikbaar zal vinden, maar laat u hierdoor dan toch ook weer niet weerhouden van het opgaan ter vergadering, waar hij u zal zeggen wat hij zelf gezien heeft en hoe hij nog denkt te helpen.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

D. Schuur, Utrecht, Maasstraat 6, als controleur 2e klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst;

Mej. D. Bakker, Delfzijl, Waterstraat; mej. C. J. P. Standacher, Den Haag, van Kinsbergenstraat 132, beiden als onderwijzeres bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctorandi in het Nederlandsch recht of in de Nederlandsche rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctorandi in het Nederlandsch recht of in de Nederlandsche rechtswetenschap).

Leeraar in de plant-, en dierkunde.

Leeraren in de Nederlandsche taal.

Leeraren in het Duitsch.

Leeraren in het Fransch.

Leeraren in de wis- en natuurkunde.

Leeraren in het teekenen (akte Me en *g*).

Leeraren in de Staatswetenschappen.

Leeraren in de scheikunde, allen volledig bevoegd.

Civiel- of bouwkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.

Werktuigkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.

Gepensionneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.

Leeraar met K^1 bevoegdheid.

Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.

Onderwijzer met de hoofdakte en lagere akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.

Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
Gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst of bij den dienst der pestbestrijding (voor vasten of tijdelijken dienst).
Twee directrices bij de militaire hospitalen.
Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleger 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleegster 1ste klasse voor de operatiezaal.
Landbouwleeraar (landbouwkundig ingenieur).
Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.
Opzichter voor de Landsgebouwen.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Ingenieur met praktijk op het gebied van signaalwezen.
Opzichter werkplaats voor afd. locomotiefstelplaats en afd. rij- en voertuigbouw.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):
Technicus voor electro-zwakstroom.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Adsp.-electro-technisch ambtenaar,
Gouvernements-accountant in vasten of tijdelijken dienst.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de Afdeeling B van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 1 tot 8 Febr. 1922.

Nieuwe Leden.

A. Hummelgens, 1ste Commies Pandhuisdienst, Rijswijk, Wilhelminalaan 10, *f* 5.
Mevrouw M. A. Wierdels, Den Haag, van Slingelandtstraat 24a, *f* 5.
Mr. N. Koers, Rechterlijk Ambtenaar, Weltevreden, Dep. van Justitie, *f* 5.
D. Schuur, Controleur 2de kl. P. T. T., Utrecht, Maasstraat 6, *f* 5.
J. A. Kapp, Ingenieur, Den Haag, Prinses Mariestr. 7a, *f* 5.
P. van Braam, Secretaris Societeit „Harmonie", Weltevreden, *f* 12.
Mr. W. de Bruin Kops, Secr. K. P. M., Weltevreden, *f* 18.
J. de Graaf, Luit. ter Zee 1ste kl., Dep. van Marine, Weltevreden, *f* 5.
F. J. Heeres, Luit. ter Zee 1ste kl., Dep. van Marine, Weltevreden, *f* 5.
D. Laverman, Leeraar M. O., Weltevreden, Gang Halkema, *f* 5.
H. S. F. Lutz, oud-Luit.-Kol., Weltevreden, Javahotel 83, *f* 5.
E. Meuleman, Chef Nautische Dienst K. P. M., Weltevreden, *f* 18.
G. W. R. Rutten, Kap. Top. Dienst, Triangulatie Brigade, Weltevreden, *f* 5.
H. Scheurleer, Kapitein Infanterie, Djokdja, *f* 5.
Dr. D. A. Schouten, Leeraar M. O., Weltevreden, Salemba 27, *f* 5.
Raden Soeriadi, Patih, Meester-Cornelis, Matramanweg 30, *f* 5.
S. Terwey, Directeur N.V. Kolff en Co., Weltevreden, *f* 12.
W. J. G. Umbgrove, Vice-Admiraal, Weltevreden, *f* 18.
N. A. Weijmenga, Vereeniging Toeristenverkeer, Weltevreden, Rijswijk 18, *f* 5.
E. G. Wesselink, Directeur K. P. M., Weltevreden, Kramat 43, *f* 30.
Hotel „Bergzicht" te Tjimahi (abonnement), *f* 5.
Societeit „Concordia" te Weltevreden (abonnement), *f* 5.
Sociieteit „de Harmonie" te Weltevreden (abonnement), *f* 5.
Hotel „des Indes" te Weltevreden (abonnement), *f* 5.
Hotel „der Nederlanden", te Weltevreden (abonnement), *f* 5.

Afschrijven.

H. J. F. Borel, Ambtenaar Chineesche Zaken, Den Haag, Barentzstraat 45.
G. J. van Deursen, Den Haag, Schenkstraat 244.
P. Lucassen, Nijmegen, Canisiussingel 16.
E. A. Ebbink, Luit.-Kolonel N.-I. L., Nijmegen, Berg en Dalscheweg 23.
Mr. A. B. van der Laan, Directeur Incassobank, Rotterdam, Leuvehaven 103.
Mevr. Baronesse E. A. van Heeckeren van Molecaten-Holle, Arnhem, Koningsweg 2.
Prof. Dr. J. Boeke, Hoogleeraar, Utrecht, Ramstraat 47.

Adresveranderingen.

W. Huson, Adm. Ambt. B. B., Leiden, van: Decimastraat 40 naar: Hooge Rijndijk 98.
T. W. Hooykaas, Adm. Ambt. B. B., Den Haag, van: Van Speijkstraat 168 naar: 2de Sweelinckstraat 172.
R. van Panthaleon Baron v. Eck, Gen.-Maj. der Genie, van Amsterdam naar: Den Haag, Bezuidenhout 53, *f* 5.
T. C. Leeuwendal, Adm. Ambt. B. B., van: Den Haag, Copernicusstraat 62, naar: Pontianak.
M. A. van der Sprong, Oud-Insp. P. en T., van: Bad Oeynhausen naar: Bad Harzburg, „Haus Ulrich".
M. J. Kreel, Opz. Pol., Eindhoven, van: Heiligegeeststraat 22 naar: Huberthastraat 11.
J. Th. van der Linde van Sprankhuizen, Hoofdcommies P. T. T., van: IJmuiden, Koningin Wilhelminakade 87 naar: Kampen, Oudstraat 71.
H. de Fievez de Malines van Ginkel, Controleur B. B., van: Soerabaya naar: Den Haag, 2de Adelheidstr. 156, *f* 5.
Mevr. Wed. J. P. Michielsen-van Hattem, Teteringen, van Ginnikenweg 89 naar: Ginnikenweg 36.
Mr. R. J. M. Verheijen, Voorzitter Landraad, van: Nijmegen, St. Annaweg 262, naar: Den Haag, Nassau Zuilensteinstraat, *f* 5.
D. J. Spanjaard, Kap. Mil. Adm. N.-I. L., Apeldoorn, van van Rhemenslaan 7 naar: Regentesselaan 18, pension „Oranjepark".
P. C. van der Wolk, Leeraar M. O., Weltevreden, van: Des van O. en E. naar: Salemba 53.
J. van Aken, Adj.-Inspecteur Mulo, Dordrecht, van: Noordendijkstraat 45 naar: Oranjepark 4.
A. E. Bombeke, Inspecteur Volkscredietwezen, van: Weltevreden, Dep. B. B., naar: Magelang.
J. E. Bijlo, gep. O.-I. Hoofdambtenaar, van: Den Haag, Laan van Meerdervoort 186, naar: Rijswijk (Z.-H.), Geestbrugweg 27.

Contributieverhoogingen.

Th. van Erp, oud-Luit.-Kol. Genie, Den Haag, Albertinestraat 12, van *f* 3 op *f* 5.
Firma van Arcken & Co. te Weltevreden, Rijswijk 73, van *f* 5 op *f* 12.

Opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West" die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische Talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.

J. J. F. SCHREUEL, Gepens. Assist.-Resid., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.

A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

A. LAFEBER, Doctorandus in de Indische Letteren, Nicolaas Tulpstraat 88, Den Haag. — Beginselen van Sanskrit en Pali; van Arabisch en Perzisch; verder Vergelijkende Taalkunde der Maleisch-Polynesische talen; Oud-Javaansch, Javaansch, Madoereesch, Soendaneesch, Balineesch, Maleisch, Bataksch, Atjehsch, Boegineesch en Makassaarsch, Rotineesch, Tontemboansch.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage en Secretaris afdeeling Den Haag Laan van Meerdervoort 187.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger den Heer A. J. GOOSZEN, Landrechter te Solo (Java).

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1.50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met eén familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost vóór hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
e. **„Ontwaakt".** Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIJD, door TH. A. C. COMVALIUS te Paramaribo.
Prijs: **f 1.50.**

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

☞ **Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.**

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.
Teeken- en Schilderlessen.
Lessen in Moderne Talen.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
Opleiding admissie examen H.B.S. en Gymnasium.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
Kinderjuffrouw in Indië.
Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtigen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag.
Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.